

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra trestního práva

**Trestný čin prostituce: komparace
trestněprávních přístupů v evropských zemích**

Diplomová práce

The criminal offence of prostitution: comparacy of criminal
approaches in European countries

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Alena TIBITANZLOVÁ Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Kristýna VÁCOVÁ

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne

Bc. Kristýna Vácová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Aleně Tibitzlové Ph.D. za odborné vedení práce a vstřícnou pomoc s jejím zpracováním.

ANOTACE

Diplomová práce se zaměřuje na trestněprávní přístupy k prostituci v evropských zemích. Je uvozena krátkým popisem prostituce jako takové, jejími formami, příčinami a historickým vývojem právní úpravy. Následuje kapitola zaměřená na přístupy jako takové a jejich komparaci co do mezinárodních pohledů v politicko-legislativních souvislostech. Pojednává o současném právním regulování toho jevu a s ním spojených trestných činů a o snahách o jeho legalizaci. Zaměřuje se především na výklad trestných činů spojených s prostitucí. Zamýšlí se nad otázkami, zda vůbec, případně za jakých podmínek, je legalizace prostituce v českém prostředí možná a zda by taková úprava prospěla vývoji tohoto jevu v našem prostředí.

KLÍČOVÁ SLOVA

Abolice, deviace, prostituce, kuplířství, mravnostní kriminalita, obchodování s lidmi, prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte, reglementace, represe, trestněprávní přístupy,

ANNOTATION

The thesis focuses on criminal law approaches to prostitution in European countries. It is introduced by a short description of prostitution as such, its forms, causes and historical development of legislation. This is followed by a chapter focused on the approaches and their comparison in terms of international perspectives in political-legislative contexts. It discusses the current legal regulation of this phenomenon and related crimes. It mainly focuses on the interpretation of crimes connected to prostitutio. It ponders the questions of whether, or under what conditions, the legalization of prostitution in the Czech environment is possible and whether such a modification would benefit the development of this phenomenon in our environment.

KEY WORDS

Abolition, deviation, criminal approaches, human trafficking, prostitution endangering moral development of a child, moral crime, prostitution, pimping, reglementation, repression

Obsah

Úvod.....	6
1. Základy sociologického náhledu na deviace.....	7
1.1. Norma, sociální kontrola a společenský řád.....	7
1.2. Deviace.....	8
1.3. Prostituce.....	9
1.3.1. Historická úprava prostituce.....	15
2. Přístupy.....	17
2.1. Aboliční přístup.....	17
2.2. Reglementační přístup.....	18
2.3. Represivní přístup.....	19
2.4. Přehled právní úpravy prostituce v Evropských státech.....	20
2.4.1. Německý model.....	24
2.4.2. Švédský model.....	27
3. Legislativa.....	30
3.1. Mezinárodní legislativa.....	31
3.2. Legislativa platná na území ČR.....	35
4. Mravnostní kriminalita.....	40
4.1. Trestné činy spojené s prostitucí.....	42
4.1.1. Kuplířství (§189 TZ).....	42
4.1.2. Prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte (§ 190).....	47
4.1.3. Obchodování s lidmi (§168 TZ).....	51
5. Úvaha de lege ferenda.....	61
Závěr.....	64
Seznam použité literatury.....	65
Seznam obrázků.....	72
Seznam zkratk.....	73

Úvod

Prostituce je fenoménem vyskytujícím se napříč časem a společnostmi, který je třeba vnímat komplexně. Z toho důvodu bude práce nazírána z pohledu trestní politiky, která se zabývá kontrolou společensky nebezpečného chování za pomoci využívání poznatků trestního práva, kriminologie, ale například i sociologie, k potlačování kriminality jako takové a s ní spojených sociálně patologických jevů.

V poslední době se právní úprava této problematiky často skloňuje právě v souvislosti s postoji politických stran. Argumentaci směřující k jakémukoliv z existujících přístupů je ale třeba posuzovat kriticky, nikoliv zaujímat postoje bez ověření informací a souvislostí. Přesto, že jsou některé aspekty problematiky tabuizované, její úprava je vzhledem k závažnosti některých doprovodných jevů, často diskutována. I když samotná prostituce není v ČR trestním právem kriminalizována, zákoník upravuje s ní související závažné trestné činy jako je kuplířství, obchodování s lidmi nebo prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte. Tyto činy a jejich skutkové podstaty v současném právu budou v práci blíže rozebrány. Je provedena analýza souvisejících dokumentů a jsou definovány souvislosti a zákonitosti fungování tohoto jevu. Protože se jedná o problematiku celosvětovou a diverzifikovanou, bude provedena i analýza zahraničních právních předpisů a jejich komparace s úpravou českou. Cílem práce je tedy zorientovat se v problematice a přiblížit tematiku i právní teorii s tím související případnému čtenáři a porovnat možnosti právní úpravy pro případné zvážení změn. Pro tyto účely byl v druhé části práce zpracován také rozbor skutkových podstat trestných činů souvisejících a doprovázejících prostituci, jako vodítko pro řádnou právní kvalifikaci.

Jednotlivé kapitoly jsou prostoupeny statistickými daty organizace Rozkoš bez rizika, která vycházejí z jejich výroční zprávy a informacemi poskytnutými organizátory. Dále jsem pro práci využila data dostupná z policejních statistik a statistik ministerstva vnitra. Na základě textu samotného, indukce, dedukce a statistických údajů je na konci práce zpracována kapitola úvaha de lege ferenda, kde autorka vyzdvihuje problematické oblasti a navrhuje jinou možnou úpravu.

1. Základy sociologického náhledu na deviace

Svoji práci bych ráda začala malým úvodem do problematiky normality a společenského řádu, a to proto, že právě toto odvětví je tím nejzazším základem pro vnímání deviantního chování a jeho závislosti na společnosti a kultuře. A také proto, že právě právo se v souvislosti s těmito jevy proměňuje v čase a dle místa působení.

1.1. Norma, sociální kontrola a společenský řád

Sám pojem norma představuje jakési nepsané pravidlo chování, které určuje přirozené hranice mezi normalitou a deviací. Vymezuje jednání, které je konkrétní společností v konkrétním čase přijatelné a jejímž prostřednictvím společnost dosahuje konformity. Existuje mnoho druhů norem a v závislosti na tom se mohou odlišovat jejich vlastnosti. Základ ale zůstává stejný, a to, že fungují jako určitý vzor toho, co je přípustné a správné. Přirozeně vyplývají ze společenského řádu, který existuje jako samotný předpoklad jakékoliv kultury, a to proto, že společnost vzniká na základě shody. Tento řád zaručuje určitou míru předvídatelnosti a možnost jejího vynucení. Společenským řádem se zabývá mnoho filozofů a politologů a více méně se shodují v jednom. Bez společenského řádu by společnost nebyla možná a zanikla by v anarchii. Absenci společenského řádu ve společnosti popisuje T. Hobbes jako *Bellum omnium contra omne* (válka všech proti všem).¹ K zajištění dodržování řádu pak společnost využívá tzv. sociální kontroly. Jde o přirozený jev vznikající ve společnosti jako důsledek snahy o zachování soudržnosti a omezení konfliktů. K tomu je využíváno mnoho mechanismů, jedním z nichž je právě i právo. Nelze ale opomíjet nedozírný vliv rodiny a obecně preventivního působení. Pro efektivní fungování je třeba vždy zvážit nastavení určité rovnováhy mezi jednotlivými mechanismy a jejich intenzitou. Cílená včasná prevence se ukazuje jako mnohem efektivnější nástroj než následné jednorázové trestání, které

¹ LINHART, Jiří. Online. Sociologická encyklopedie. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Bellum_omnium_contra_omnes. [cit. 2024-01-25].

nevede k žádoucím korekcím hodnotových systémů jedinců a ani ke zlepšení jejich sociální situace. V mnoha případech právě naopak. Ke konci kapitoly je třeba zmínit, že absolutní konformita také není vůbec žádoucí. Konformní může být jedinec stejně tak s pozitivním hodnotovým systémem jako s negativním. Opět je tedy třeba dosáhnout určité rovnováhy za užití kritického myšlení. Jak velmi trefně cituje PhDr. Lukáš Urban PhD. ve své publikaci Edmunda Burke „*Má-li zlo triumfovat, potřebuje jediné – aby slušní lidé nedělali nic.*“² Nezapomeňme tedy, že stejně jako společnost svým tlakem formuje nás, i my jsme výraznými vlivy působícími na podobu společnosti.

1.2. Deviace

Tento pojem je vzhledem k předchozímu textu, i přes jeho více méně negativní konotaci, třeba chápat neutrálně, jako určitou odchylku od normy. Deviace se může vyskytovat v negativním i pozitivním slova smyslu jako určité chování pohybující se za tolerančním limitem, který je na základě důležitosti chráněného zájmu a osoby, která se deviace dopouští, stanoven společností. I negativní deviace pak prostřednictvím reakce společnosti utvrzuje její postavení. Tím, že dojde k deviantnímu chování a je za deviantní společností označeno, posiluje její stabilitu a definuje její hranice a jejich uvědomění si samotnými členy. Jakákoliv forma prostituce se ale pohybuje již v oblasti sociální patologie, tedy až za rámcem negativní deviace. Takovéto jednání je považováno za vyloženě nenormální a hlavně nebezpečné, jak pro společnost, tak pro jedince. Vědy zabývající se patologickými jevy se zaměřují především na jejich příčiny a dle nich je poté kategorizují. Přesto že příčiny můžeme dělit na jednotlivé skupiny, často se jedná právě o kombinaci, která situaci vyeskaluje. Mezi endogenní faktory, tedy faktory vycházející ze samotného fyziologického a genetického stavu osoby, řadíme vlivy biologické (vrozené vývojové vady, metabolické poruchy) a psychologické (citová deprivace, poruchy socializace).

² URBAN, Lukáš. *Sociologie: Klíčová témata a pojmy*. 2. vydání. Praha: Grada, 2022. ISBN 9788027130566.

Mezi exogenní faktory jako vnější činitele poté zařadíme faktory sociální (anomie, urbanizace, kriminální subkultury) a kulturní (xenofobie, labelling).³

1.3. Prostituce

Prostituce se vyznačuje velmi širokým definičním rámcem a odlišnými interpretacemi v různých dobách a kulturách, všechny ale mají více či méně společných znaků a jejich jádrem je vždy poskytování sexuálních služeb za určitou protihodnotu. V českém prostředí si nemůžeme napomoci ani právní úpravou, protože české právo prostituci jako takovou výslovně nekriminalizuje. Jedná se o společensky patologický jev spočívající v ukájení sexuálních potřeb ve formě služby. Může tedy být zdrojem příjmů nebo určitého postavení. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11.08.1994, sp. zn. 4 To 518/94 specifikuje pojem prostituce ve vztahu k trestnému činu Kuplířství podle starého trestního zákoníku zákona č.140/1961 Sb. § 204 následovně: *„Prostitucí není jen pohlavní styk s jinými osobami za úplatu uskutečněný formou soulože, ale i všechny další formy ukájení pohlavního pudu jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví tělesným stykem za úplatu.“* Prof. Šámal pak v komentářové literatuře k aktuálnímu trestnímu zákoníku vykládá prostituci jako *“pohlavní styk s jinou osobou nebo osobami za úplatu“* a rozhodnutí číslo 22 z roku 1995 pak shodně podřazuje pod pojem pohlavní styk všechny formy ukájení, nejedná se tedy pouze o soulož. Pod pojmem úplata pak rozumíme určitý příjem, protihodnotu či výhodu.⁴ Prostituce je celosvětovou interdisciplinární problematikou, kterou se zabývá převážné množství společenských věd jako je sociologie, psychologie, kriminologie nebo sexuologie.⁵

Právě z těchto vědních odvětví vycházejí jednotlivé směry, které popisují příčiny prostituce. Těmi je důležité se zabývat pro správnou aplikaci práva

³ Tamtéž

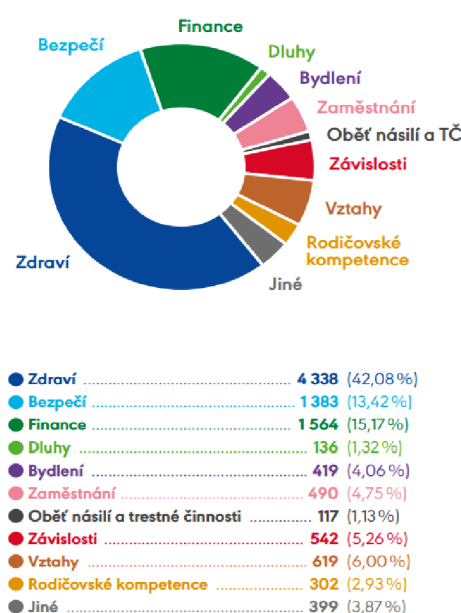
⁴ BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné Zvláštní část*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6, str. 183.

⁵ URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Jan BAJURA. *Sociální deviace*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-397-1.

do této problematiky. V obecnějším měřítku se jedná o příčiny stejné jako u jiného deviantního chování. Mezi teorie příčin řadíme ty založené na biologických vlivech, kdy se za dominantní příčinu prostituce považují vrozené tělesné poruchy a dispozice. Toto jednání je považováno za přirozený ekvivalent mužské kriminality. Teorie založené na psychické stránce se zaměřují na charakterové rysy a rozdílnosti ve vnímání a hodnotovém systému stejně tak jako na poruchy osobnosti a další patologie mysli. Jelikož ty velmi často vyvěrají z raného mládí, zkoumají tyto teorie také zázemí v dětství a jako výrazný determinant se prokazuje zneužívání v dětství, které mění náhled jedince na své vlastní tělo a sexualitu jako takovou. Ze sociologického hlediska je možné použít mnoho teorií jako je labelling nebo anomie, které osvětlují právě deviantní chování, jiní nahlízejí na prostituci jako na ekonomickou transakci určující postavení jedince ve společnosti a nejtradičnější je asi klasická představa o postavení ženy ve společnosti v podřízení muže.⁶ Velmi častou příčinou je také jednoduše nepříznivá sociální situace, která se u mnohých vzhledem k událostem posledních let velmi zhoršila, ať už z hlediska ekonomického či sociálního. Organizace R-R zaznamenala prudký nárůst poptávky po potravinové pomoci, pravděpodobně v souvislosti s narůstající inflací a jedním z nejčastějších problémů bylo také fyzické či psychické zdraví.

⁶ KAPR, Jaroslav a kol. *Sociální deviace, sociologie nemoci a medicíny*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd, 1994, s. 79.

NEPŘÍZNIVÉ SOCIÁLNÍ SITUACE

7

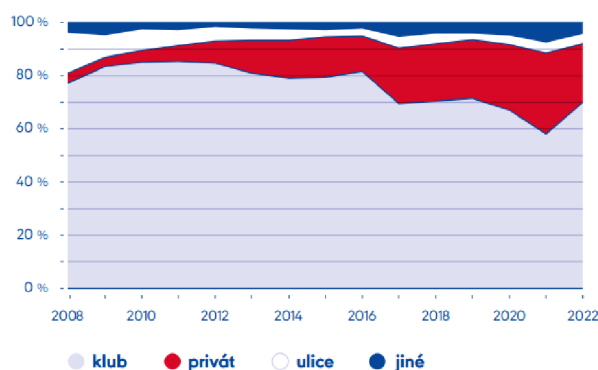
Obrázek 1: Příčiny nepříznivé sociální situace klientů R-R

Jak bylo již v předchozím odstavci zmíněno, prostituce je celkově opravdu široký pojem a rozsáhlá problematika. Vyskytuje se tedy v několika formách a variantách. Obecně je možné prostituci dělit podle místa jednání na prostituci veřejnou a skrytou a těmito verzemi se prolíná legální i nelegální forma. Další základní dělení je založené na faktu, kým a kde je prostituce vykonávána. První, co si pod pojmem prostituce většina osob představí, je prostituce vykonávaná ženami. Tato forma se může vyskytovat v méně častých případech i v řekněme luxusní společnosti, která je spjata s vysokými příjmy, omezenou klientelou a velmi nízkou šancí k postihu. Rozšířenou skupinou jsou hotelové prostitutky, v jejichž případě je tato činnost většinou určitou formou přivýdělku a může se jednat o ženy s vyšším vzděláním. V posledních letech se objevuje tzv. bytová prostituce, která je ze své podstaty považována za rizikovější, vzhledem k možné šířce zahrnutých osob a jednání. Navíc se vyznačuje vysokou latencí a je považována za vysoce nebezpečnou ať už z hlediska zdravotního či sociálního. Pouliční prostituce se dopouštějí nejnižší vrstvy, a tak je s ní

⁷ Výroční zpráva R-R 2022. Online. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/wp-content/uploads/2023/06/Vyrocní-zpráva-2022.pdf>. [cit. 2024-01-21].

spojeno největší množství doprovodného kriminálního jednání. Vysoká je i pravděpodobnost "spolupráce" s kuplíři a zapojení do nejčastěji majetkové kriminality. U mužské prostituce je možné mluvit o stejném členění jako u žen, nicméně velmi rozšířenou je zde skupina homosexuální prostituce, která je spjata s pro tuto skupinu typickými nebezpečnými doprovodnými jevy jako je vysoká rizikovost pro přenos nebezpečného viru HIV. Méně častí už jsou poté tzv. gigolové, tedy skupiny mužů, které poskytují sexuální služby ženám. Oblast dětské prostituce je pak jako jediná kompletně postihována trestním právem. Jedná se samozřejmě o nejlatentnější verzi, jelikož všichni účastníci jsou si vědomi, že se dopouštějí trestné činnosti a vyznačuje se organizovaností, což ještě přidává na její závažnosti.⁸

Nezisková organizace Rozkoš bez rizika ve své výroční zprávě pro rok 2022 uveřejnila poměr míst výkonu prostituce svých klientů. Závěrem zmiňují, že propad zaznamenaný v souvislosti s pandemií covid-19, se začíná dostávat opět na úroveň roku 2019. Nejčastěji se vyskytuje klubová prostituce, nicméně nelze opomenout, že co se týče pouliční prostituce budou data výrazně podhodnocena vzhledem k latenci této formy. Stejně tak ženy jsou mnohem ochotnější vyhledat odbornou pomoc, a i proto z průzkumu organizace R-R vyplývá, že pouze cca. 3 % klientů R-R jsou muži. Nicméně toto zjištění nesporně potvrzuje fakt, že velká většina prostitujících osob jsou ženy.

9

Obrázek 2: Místo výkonu prostituce klientů R-R

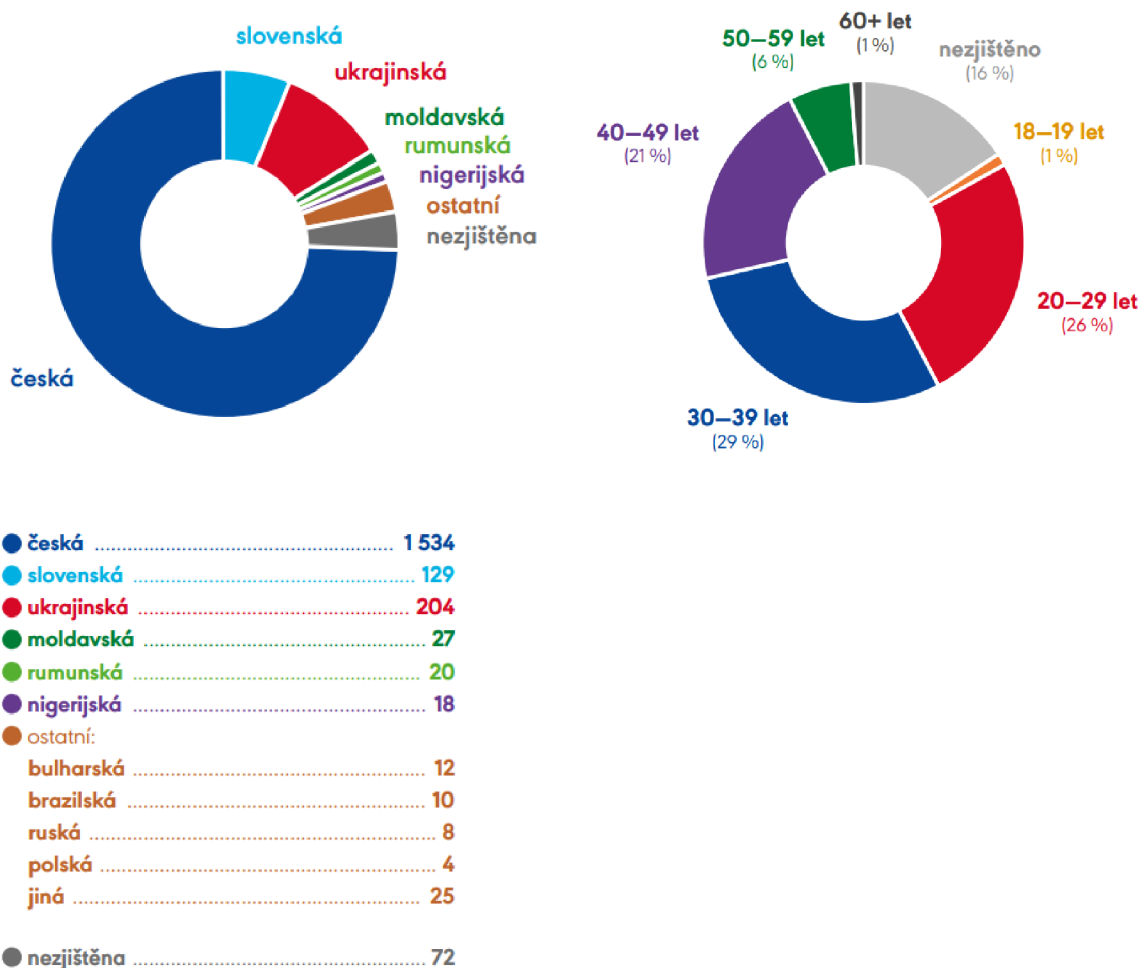
⁸ URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Jan BAJURA. *Sociální deviace*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-397-1.

⁹ Výroční zpráva R-R 2022. Online. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/wp-content/uploads/2023/06/Vyrocnni-zprava-2022.pdf>. [cit. 2024-01-21].

Je nutné si uvědomit, že jednotlivé příčiny a formy se mohou kombinovat, a že vlivy působící v dětství mají nedozírné následky na chování jedince v dospělosti, ať už hovoříme o jakémkoliv ze zmíněných přístupů. Je tedy třeba na problematiku nahlížet komplexně, a ne se omezovat pouze na některý ze zmíněných přístupů. Tak zvaná multiforma, je jedním z modernějších přístupů a připouští, že přesto že některý z determinantů převažuje, je velmi pravděpodobné, že v asociálním prostředí se bude vyskytovat více těchto příčin, a že předurčenost jedince je silně zakořeněna v jeho raném vývoji.

Organizace Rozkoš bez rizika zveřejnila také věkové rozložení klientů a jejich národnostní složení. Nejzastoupenější minoritní skupinou jsou občané Ukrajiny a Slovenské republiky. Ostatní skupiny jsou v porovnání s těmito téměř zanedbatelné. Zajímavé je, že oproti národnostnímu rozložení prostituujících osob v zahraničí, v ČR výrazně převažuje prostituce místních.

NÁRODNOSTNÍ SLOŽENÍ KLIENTŮ R-R

Obrázek 3: Věkové zastoupení klientů R-R a zastoupení národnostních minorit¹⁰

Prostituce se obecně vyznačuje také opakovaností a trvalostí. V roce 2011 z průzkumů vyplývalo, že počty prostituujících osob na našem území se pohybují okolo 10 000 osob. Neziskové organizace ale uvádějí až trojnásobně vyšší čísla. Jak bylo již výše demonstrováno, jedná se o jev, na kterém se ve vysokém počtu podílí minority a kvůli zdravotním, ekonomickým a kriminálním dopadům na společnost je považován za vysoce závažný společenský jev. Prostituce se též

¹⁰ Výroční zpráva R-R 2022. Online. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/wp-content/uploads/2023/06/Vyrocní-zpráva-2022.pdf>. [cit. 2024-01-21].

ekonomicky podílí malým procentem na HDP, nicméně za stávající české právní úpravy nepodléhá danění.¹¹ Všechny tyto aspekty a další jsou diskutovány a jsou základem a argumentem pro implementaci různých právních úprav. Jednotlivé prvky je ale třeba dobře zvážit. Dnešní politická scéna se většinou věnuje právě reglementaci a její argumentace bude blíže rozebrána v následujících kapitolách.

1.3.1. Historická úprava prostituce

Reglementační přístup není žádnou novinkou. Starověké společnosti vnímaly prostituci dokonce jako posvátnou činnost, která ovládala všechny oblasti života. Byla také chápána jako prevence homosexuality a osoby, které ji provozovaly, mohly mít vysoké postavení, byly přísně dozorovány a podle druhu prostituce také daněny. Zvrat nastal s příchodem křesťanství, které zavazovalo k odříkání a cudnosti. Přesto jednou z nejčastějších klientel trpěných prostitutek byli vedle vojáků také duchovní. Protože pohlavní styk měl pouze úlohu rozmnožovací, rozvíjela se prostituce jen ve velkých městech. Často se jednalo u chudší občany, kteří se snažili o život v lepším prostředí, než do jakého se narodili. Značná byla ale i prostituce nucená, kdy bylo s ženami nakládáno jako s majetkem a byly užívány jako zástava či úhrada dluhů. V období novověku dochází k opětovnému rozmachu prostituce, který byl přerušen krátkým útlumem v důsledku epidemie syfilisu a zavedením opatření, která se na nějakou dobu ukázala mnohem efektivnější než jakákoli nařízení zakazující prostituci. Jako nemravné jednání vnímala prostituci také Marie Terezie, za jejíž vlády byla trestána nucenými pracemi nebo stříháním vlasů. Hrozily ale i mnohem závažnější tresty. Výjimečné nebyly ani úpravy, které požadovaly evidenci či lékařské prohlídky.¹²

¹¹ CHROMÝ, Jakub. *Nejstarší řemeslo v novém trestním zákoníku (k trestnímu činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech)*. *Trestní právo*. 2011, 15(3), 18-25.

¹² CHMELÍK, Jan. *Prostituce, její charakteristika, historie a právní aspekty*. *Kriminalistický sborník*. 2003, 47(2), 59-63.

Již v roce 1882 za doby Rakousko-Uherské monarchie obsahoval tehdejší trestní zákoník skutkovou podstatu kuplířství.¹³ Po vzniku Československé republiky byla ještě několik let platná právní úprava reglementační.

V období světových válek se zformoval novější přístup, tehdy nazývaný abolicionistický, tedy zakazující. Prostituce měla být podle této myšlenky plně zakázána a trestně stíhána. Jelikož byla ale prostituce nedílnou součástí i státní politiky a prostitutky působily po celou dobu novověku jako cenné informátorky, podařila se prosadit pouze v mírnější formě jako zákaz nevěstinců.¹⁴

Zákonem č. 241/1922 Sb. o potírání pohlavních nemocí, vycházejícím již z iniciativy Alice Masarykové, došlo k zakázání prostituce jako takové, zrušení nevěstinců a nařízení vzniku převýchovných ústavů pro prostitutky. Tím byl nastolen represivní přístup. Komunistický režim, s odkazem na ochranu morálky socialistického státu, pokračoval v represii a od roku 1956 stíhal takovou činnost v rámci trestného činu příživnictví §188a zákona č. 86/1950 Sb., TZ a obdobně v §203 zákona č. 140/1961 TZ. Příživníkem byl rozuměn „*ten, kdo se vyhýbá poctivé práci a živí se nekalým způsobem.*“

Po novelizaci zákonem č. 175/1990 bylo zrušeno ustanovení o příživnictví a zachovalo se trestání průvodních jevů. Tato úprava samozřejmě nebyla dostatečná, a tak se začalo využívat jiných nástrojů. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích v §47 vymezoval jednotlivé přestupky proti veřejnému pořádku. Takového přestupku se dopustil ten, kdo na veřejně přístupném místě nabízel poskytování služeb k uspokojení sexuálních potřeb. Tato úprava byla zrušena zákonem č. 275/1995 a od té doby jsou rozhodnutí o takové úpravě ponechána na jednotlivých obcích a přestupky proti nim byly kvalifikovány jako přestupky proti pořádku ve věcech územní samosprávy dle zákona 200/1990 Sb., o přestupcích.¹⁵

¹³ GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5. vydání. Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

¹⁴ CHMELÍK, Jan. Prostituce, její charakteristika, historie a právní aspekty. Kriminologický sborník. 2003, 47(2), 59-63.

¹⁵ CHROMÝ, Jakub. Nejstarší řemeslo v novém trestním zákoníku (k trestnímu činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech). *Trestní právo*. 2011, 15(3), 18-25.

2. Přístupy

Právní úprava prostituce prošla historicky a geograficky mnoha změnami. V dnešní době jsou ustáleny tři základní přístupy, které ale nejsou vždy aplikovány jednotně a jako určité neměnné dogma. Právě naopak, dochází k jejich prolínání a využívání jednotlivých prvků tak, aby bylo docíleno zamýšleného záměru. Z toho důvodu můžeme narazit i na obdobná dělení, která se zaměřují na legalizaci, kriminalizaci či dekriminalizaci prostituce. Pod kriminalizující přístupy by spadala veškerá jednání, která se určitým způsobem zapojují do prostituce. Tyto přístupy pak kriminalizují tato jednání na různých úrovních s různou závažností, a proto kromě vyloženě represivních přístupů, které jsou založeny na morálních či náboženských základech, budou obsahovat i určité modifikace tohoto přístupu. Legalizace více méně odpovídá reglementaci a posledním dělením je typ dekriminalizační, který se soustředí především na sexuální pracovníky, jejich zdraví, práva a pracovní podmínky, ale není vystavena na konkrétní právní regulaci.¹⁶

2.1. Aboliční přístup

Podle principu abolicie je cílem prostituci jako takovou neupravovat a postihovat pouze doprovodná jednání. Není tedy regulována státem, není třeba získat živnostenské oprávnění či jiné povolení a nedochází k registraci žádným způsobem. Problematickým se jeví i fakt, že příjmy plynoucí z prostituce pod takovýmto přístupem pravděpodobně nepodléhají zdanění, přestože by měly, nicméně latence jevu a absence úpravy činí takové transakce nedohledatelnými. Charakteristickým pro tento přístup je zákaz pouze

¹⁶ MOSSMAN, Elaine. *International Approaches to Decriminalising or Legalising Prostitution*. Online. 2007. Dostupné z: https://www.procon.org/wp-content/uploads/new_zealand_gov.pdf. [cit. 2024-02-11].

nevěstinců a přísné stíhání kriminálních jevů. Na základě absence úpravy není třeba dokládat ani lékařské prohlídky.¹⁷

2.2. Reglementační přístup

Reglementační koncept vnímá prostituci jako vliv nežádoucí, zároveň si ale uvědomuje, že kriminalizací se mohou zvyšovat negativní projevy a rizika, a tak vymezuje zákonný rámec, v němž se prostituce může provozovat legálně a zároveň se podřizuje doзору a pravidlům jako je povinnost odvádět daně, povinné lékařské prohlídky nebo stanovení minimální věkové hranice. Jde tedy o živnostenský způsob úpravy, který umožňuje ukládání sankcí za nedodržování podmínek stanovených zákonem.¹⁸ Tento přístup je jeden z politicky nejdiskutovanějších a často se vyznačuje výraznou polaritou. Za hlavní klady bývá označováno omezení šedé ekonomiky a případně trestné činnosti, ochrana před zdravotními riziky, ať už pro prostituující osoby, tak pro jejich klienty anebo přínos až jedné miliardy Kč do státního rozpočtu. Proti tomu argumentují opoziční názory, že pokud chce prostitutka nebo prostitut svou činnost provozovat legálně, odvádět daně a být veden v systému sociálního pojištění, pak je schopen svou činnost provozovat jako osoba samostatně výdělečně činná pod jinou živností.¹⁹ Zkušenosti právě z Německa navíc ukázaly, že povinné testování může vést pouze k falešné představě zákazníků o bezpečí a dramatickému zvýšení poptávky po rizikových službách, a to proto, že inkubační doba některých pohlavních nemocí může být až 3 měsíce. Nemusí být tedy vypovídající v době pohlavního styku. V neposlední řadě bych také zmínila fakt, že v případě provozování prostituce jako živnosti musí osoba otevřeně vystupovat jako prostituující osoba v úředním styku, což může být velmi nekomfortní. Zde pak můžeme už pouze polemizovat, jestli by taková situace

¹⁷ URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Jan BAJURA. *Sociální deviace*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-397-1.

¹⁸ CHROMÝ, Jakub. *Nejstarší řemeslo v novém trestním zákoníku (k trestnímu činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech)*. *Trestní právo*. 2011, 15(3), 18-25

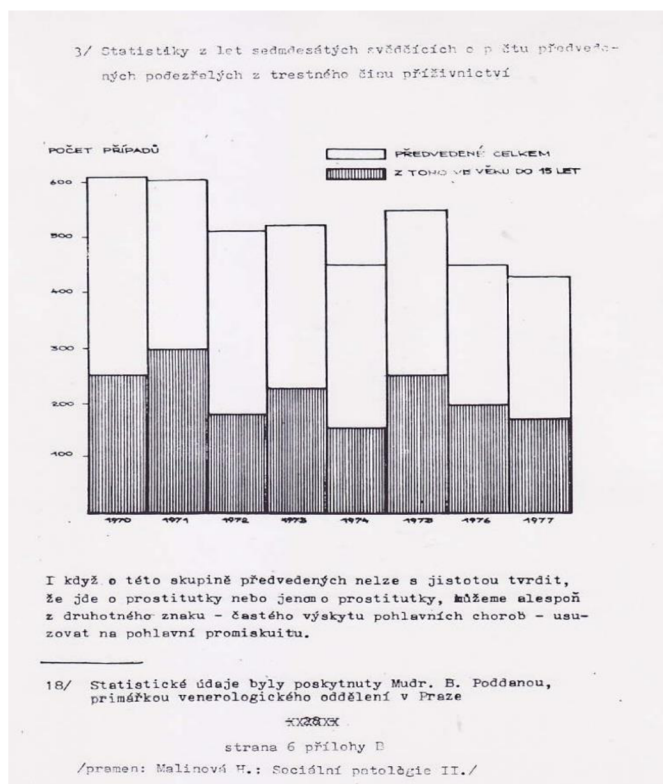
¹⁹ Jak je to s legalizací příjmů ze sexuálních a erotických služeb. Rozkoš bez rizika. Online. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/sexbyznys/#legalizace>. [cit. 2023-10-17].

vedla k "odstrašení" nebo uchýlení se k provozování nezákonným způsobem, a tedy k případnému nárůstu kriminality. I tento model tedy přináší určitý způsob sankce v podobně možného morálního odsouzení. Státy využívající reglementačního přístupu pak záměrně často využívají místo pojmu prostituce sexuální práce "sexwork", který vyjadřuje skutečnost, že se jedná o službu ve formě výdělečné činnosti.

2.3. Represivní přístup

Přesto, že prostituce přináší mnoho rizik, historicky se ukázalo, že represivní modely, které by vyloženě zakazovaly prostituci jako celek a její provozování sankcionovaly, nejsou velmi úspěšné v potlačování protizákonných aktivit, které se k ní pojí a kriminálních subkultur, ve kterých se nejčastěji vyskytuje. Nemluvě o snaze o její úplné vymýcení. Trestány jsou jak osoby provozující prostituci, tak i jejich klienti (v tomto bodě se některé teorie rozcházejí), což podporuje latenci a rozmach s prostitucí spojených kriminálních jevů a téměř znemožňuje její odhalení. Tento fakt pak podporuje i samotná neexistence poškozeného.²⁰ Je ale nutné nezapomínat na závažnější formy, kdy může docházet k obchodu s nedobrovolnou prostitucí, kořistění z prostituce jiných a dalším mnohem závažnějším projevům. Prohibicionismus měl tedy historicky spíše opačný účinek. To dokládají i statistiky z doby totality, zveřejněné v učebnici Sociální patologie PhDr. Hany Malinové. Alarmující jsou také počty dívek mladších 15 let, podezřelých z (v té době) příživnictví. Jak je zmíněno přímo v obrázku, na pohlavní promiskuitu u těchto osob je usuzováno dle druhotného znaku výskytu pohlavních chorob.

²⁰ CHROMÝ, Jakub. Nejstarší řemeslo v novém trestním zákoníku (k trestnímu činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech). *Trestní právo*. 2011, 15(3), 18-25

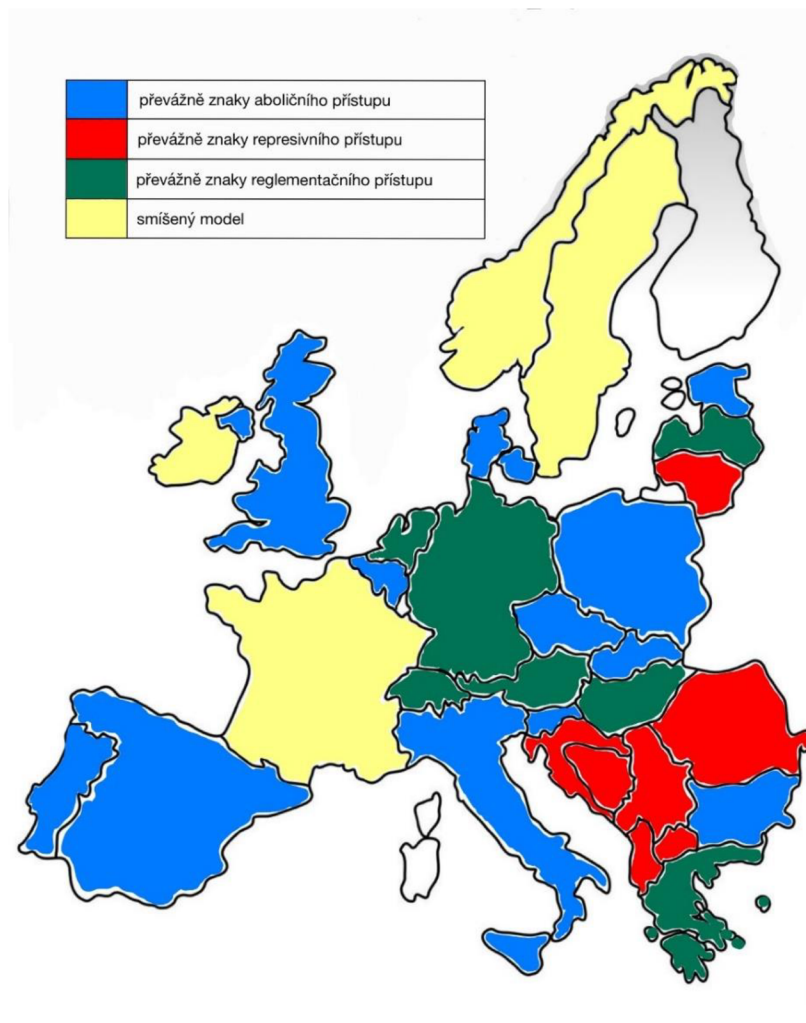
21

Obrázek 4: Statistická data ze sedmdesátých let, zobrazující počty podezřelých z trestného činu příživnictví

2.4. Přehled právní úpravy prostituce v Evropských státech

Zařazovat jednotlivé státy do konkrétních přístupů nemusí být vždy efektivní způsob dělení, jelikož aplikace přístupu se napříč jednotlivými evropskými státy výrazně odlišuje. Z toho důvodu byly v práci uvedeny jejich charakteristické rysy a jsou vyobrazeny jako určité politické ideje a v této kapitole budou blíže popsány konkrétní případy a vyzdvihnuty případné rozdíly. Na níže uvedeném obrázku je ilustrativně znázorněno rozložení jednotlivých přístupů v evropských státech.

²¹ MALINOVÁ, Hana. *Sociální patologie II.* Praha, 1982.

22

Obrázek 5: Ilustrační rozložení právní úpravy prostituce v Evropě

Italská republika zaujímá víceméně aboliční přístup, kdy na základě zákona z roku 1958 o zrušení právní úpravy prostituce a boje proti využívání jiných osob zakazuje provoz veřejných domů a jakékoli formy registrace či dalších povinností pro sexuální pracovníky. Trestáno je pak navádění a umožňování prostituce jako takové.

Francouzská republika je od roku 2016 jednou ze zemí, která využívá smíšeného přístupu. Na základě zákona č. 444/2016 zaměřeného na posílení boje proti prostituci a na pomoc prostituujícím osobám a §225-10-1 francouzského trestního zákoníku trestá nákup takových služeb. §611 se pak,

²² Zdroj: autorka

podobně jako česká právní úprava, věnuje trestání prostituce mladistvých.²³ Zákony dále upravují širokou pomoc obětem trestné činnosti spojené s prostitucí či osobám ještě prostituujícím. Příkladem bych uvedla přednostní nárok na sociální ubytování, fondy zajišťující prevenci či reintegrační programy.²⁴

Rakouská spolková republika zaujímá převážně model legalizace, a to již od roku 1874, a je regulován právní úpravou na třech úrovních: národní, provinční a místní. Každá ze spolkových zemí ale může zaujímat vlastní přístup. Obecně platí, že práce v nevěstincích a jejich provozování je povoleno. Výkon prostituce v premisách zákazníků je pak upravován samostatně. Situace v Rakousku se od ČR odlišuje hlavně tím, že téměř 80 % sexuálních pracovníků jsou cizinci. Pro výkon je nezbytné vlastnit tzv. zdravotní kartu a stejně tak podnik, ve kterém dochází k provozování musí mít patřičná oprávnění a od roku 1986 jsou také povinni platit daně. Za splnění těchto povinností je odpovědná sama sexuální pracovnice. Zdravotní prohlídka, jejímž účelem je zamezit nakažám pohlavně přenosných chorob, musí být provedena před zahájením činnosti a poté každých 6 týdnů. Jelikož se jedná o vyšetření zákonem předepsaná, jejich provedení je bezplatné. Pro výkon prostituce na území Rakouska je kromě zdravotní karty zapotřebí také pojištění a může být vykonávána jak v zaměstnaneckém poměru, tak jako OSVČ. Z této úpravy pak plynou daňové povinnosti, které jsou velmi komplexně upraveny.²⁵

Zvláštní pravidla jsou platná ve Vídni, kde je obecně povolena i prostituce pouliční na základě a podle pravidel dle zákona Nr. 24/2011 Wiener Prostitutionsgesetz – WPG, který v §2 vymezuje prostituci jako komerční provozování sexuálních aktů. Aby se jednalo o prostituci, musí docházet k trvalé a opakované činnosti za určitý příjem. V následujících odstavcích pak definuje

²³ French Penal Code (francouzský trestní zákoník) Online. Dostupné z:

https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/french_penal_code_33.pdf. [cit. 2024-02-11].

²⁴ Act no 2016-444 Aiming to Strengthen the Fight Against the Prostitution System and to Assist Prostituted Persons. Online. CAP International. 2016. Dostupné z:

<https://prostitution.procon.org/wp-content/uploads/sites/50/france2016-444.pdf>. [cit. 2024-02-11].

²⁵ SexWork Info. Online. Stadt Wien. Dostupné z:

file:///C:/Users/vacov/Downloads/Sexwork_Info_Deutsch.pdf. [cit. 2024-02-13].

pouliční prostituci, místa pro výkon prostituce, omezení pro výkon a hlášení provozování.²⁶

Nizozemí má samostatný zákon na úpravu prostituce, který je platný na území celého státu. Provozování prostituce je povolené na základě licence jako určitá forma podnikání, a to at' ve formě erotických podniků, eskort servisu či pouliční prostituce. Zvláštní pravomoci pak mají jednotlivé obce, které mohou ze zákona vyloučit určité oblasti nebo denní doby. Kontrolováno je také zdravotní hledisko, a to mravnostní policií, která se soustředí na dodržování podmínek této formy podnikání. Poskytování prostituce ale nelegální není.²⁷ Historicky se ukázalo, že tento jev nelze vymýtit, a tak bylo rozhodnuto, že vzhledem k závažnosti kriminálních jevů, které se k prostituci pojí a rozšíření v 80. letech, bude vhodnější tuto oblast určitým způsobem právně ošetřit. Pod vlivem těchto a dalších okolností jako byla hrozba šíření viru HIV či rostoucí obchod se ženami a zhoršující se drogová scéna, vzniklo hnutí na podporu a destigmatizaci prostituujících De Rode Draad, které se o prosazení zákona zasloužilo. V Nizozemí tedy dnes není problém stát se majitelem či majitelkou nočního klubu či provozovat prostituci jako OSVČ nebo zaměstnanec. Problém nastává ve chvíli, kdy taková osoba není občanem členské země EU. Sex byznys je totiž jediný druh činnosti, na který nelze získat pracovní povolení, a tak takové osoby nemohou pracovat v zaměstnaneckém poměru. Ke kontrole vykořisťování osob prostřednictvím prostituce byl zřízen licenční systém, který ospravedlňuje obce k její regulaci, nedovoluje ale její zakázání. Zdravotní prohlídky a testování na pohlavně přenosné choroby nejsou povinností, nicméně je zacíleno na jejich dostupnost, bezplatnost a anonymitu. Z důvodu nedostatečné právní ochrany prostituujících osob, byl v roce 2012 předložen nový návrh zákona, který se mimo jiné více zaměřoval na prevenci obchodování s lidmi a konkrétněji stanovoval podmínky výkonu práce. Penalizoval zákazníky nelicencovaných

²⁶ *Landesrecht konsolidiert Wien: Gesamte Rechtsvorschrift für Wiener Prostitutionsgesetz 2011, Fassung vom 13.02.2024. Online. Rechtsinformationssystem des Bundes. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrW&Gesetzesnummer=20000170> Landesrecht konsolidiert Wien: Gesamte Rechtsvorschrift für Wiener Prostitutionsgesetz 2011, Fassung vom 13.02.2024. [cit. 2024-02-13].*

²⁷ *Sněmovní tisk: Důvodová zpráva návrhu zákona o regulaci prostituce. Online. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/2021-10-eurojust-trafficking-in-human-beings-factsheet-en.pdf>. [cit. 2024-02-13].*

objektů a osob a prostřednictvím tohoto opatření se soustředil na odhalování obětí nucené prostituce. Zákon byl předložen také v návaznosti na přetrvávající stigma spojené s touto činností ze strany státních orgánů a soukromých institucí, nebyl ale nikdy parlamentem schválen a situace se vzhledem k rozvoji moderních technologií stále zhoršuje.²⁸

Albánie zaujímá typickou formu represivního přístupu, kdy v oddílu VIII Trestné činy proti morálce a důstojnosti §113 albánského trestního zákoníku trestá poskytnutí úplaty za prostituci i její samotné provozování odnětím svobody až na tři roky. S tématem souvisí také §114 označený jako využívání prostituce, který obdobným způsobem jako česká právní úprava stíhá trestnou součinnost ve formě povzbuzování, zprostředkování nebo přijetí kompenzace. Obdobně jako švédská úprava se soustředí §115 také na správu prostor pro účely prostituce.^{29 30}

Norské království pak zaujímá severský model po vzoru Švédska a od roku 2009 penalizuje na základě trestního zákoníku koupi prostituce, a to i v zahraničí.

2.4.1. Německý model

Spolková republika Německo je jedním z evropských států, který k prostituci zaujímá reglementační přístup. Nejen že prostituce je legální činností vykonávanou v zaměstnaneckém poměru či jako samostatně výdělečná činnost, ale stát prostřednictvím speciálního zákona o regulaci právních vztahů osob v prostituci (ProstG) usiluje o její kontrolu a zlepšení postavení prostituujících osob tím, že jejich činnost již nebude vnímána jako nemorální. Zákon obsahuje 3 paragrafy, které ustanovují právní nárok na kompenzaci, která podle §2 nemůže

²⁸ ŠÍDOVÁ, Lucie a kol. Ze sexbyznysu na trh práce. Přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce. 1. vyd. Praha: Sportpropag a.s., 2013, str. 30-45

²⁹ CRIMINAL CODE OF THE REPUBLIC OF ALBANIA. Online. Dostupné z: <https://prostitution.procon.org/wp-content/uploads/sites/50/albaniacriminalcode.pdf>. [cit. 2024-02-13].

³⁰ Texty zahraničních právních úprav jsou volným překladem autorky vycházejícím z anglického jazyka.

být postoupena další osobě a omezuje právo zaměstnavatele k nařizování obsahu činnosti.³¹

Tento zákon by měl zajistit změnu vnímání této činnosti, možnost vytvářet dobré pracovní podmínky, začlenit je do sociálního zabezpečení a případně usnadnit možnost opuštění této praxe pomocí tzv. exitových programů. Zákon o prostituci oproti např. českému návrhu zákona na reglementaci prostituce neobsahuje povinnost pravidelných zdravotních prohlídek a testování na pohlavně přenosné nemoci. A to od implementace zákona o ochraně proti infekcím. Testování bylo označeno za kontraproduktivní a nevyhovující vzhledem k délce inkubační doby pohlavně přenosných chorob a výsledkům průzkumů jejich šíření. Místo toho byl v této oblasti zaveden systém zdravotnického poradenství a bezplatné a anonymní testování pro kohokoliv. Úspěšnost tohoto zákona naznačují statistiky provedené hygienickým úřadem Norimberk, podle kterých se zvýšil počet odhalených nakažených osob z 11 případů na 173. Mnohem méně častěji, ve všech ohledech, vyhledávají odbornou pomoc muži a v tomto případě byl zaznamenán prudký nárůst odhalených případů nákazy u mužů z 1,4 % na 47 %. Podobná situace byla zaznamenána u migrantů, kdy došlo k nárůstu z 24 % na 42 %.³²

Tuto právní úpravu pak doplňuje zákon o ochraně prostituujících (ProstSchG), který se zabývá otázkami podmínek vykonávání prostituce. Tento zákon vyžaduje registraci jak osob provozujících prostituci, tak zařízení k tomu určených. Na základě registrace u Pořádkového úřadu bude vydáno potvrzení, které je nutné mít při práci stále u sebe a v případě kontroly ho předložit. Povinnost platit daně historicky existovala již před rokem 2002.³³

Německé zákony upravují prostituci veřejným i soukromým právem.³⁴ Trestní úprava upustila po zavedení ProstG od sankcionování vytváření

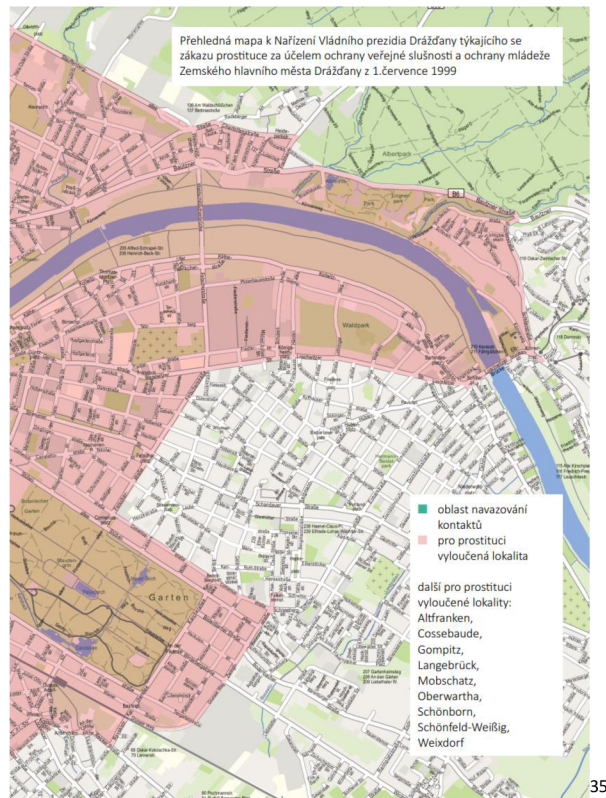
³¹ Gesetz zur Regelung der Rechtsverhältnisse der Prostituierten (ProstG). Online. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/prostg/index.html>. [cit. 2024-02-16].

³² ŠÍDOVÁ, Lucie a kol. *Ze sexbyznysu na trh práce. Přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce. 1. vyd. Praha: Sportpropag a.s., 2013.*

³³ STEHLER, Dr. Mathias. Průvodce pro sexuální pracovnice a pracovníky v Drážďanech. Online. In :. Dresden: Hlavní zemské město Drážďany Dostupné z: https://www.dresden.de/media/pdf/gesundheit/GF/Wegweiser_tschechisch.pdf. [cit. 2023-10-17].

³⁴ URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Jan BAJURA. *Sociální deviace. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-397-1.*

pracovních podmínek pro prostituci, kdy byl zrušen trestný čin Podpora prostituce a byl nahrazen novým ustanovením o Kuplířství, Kořistění z prostituce či Prostituce ohrožující mládež, které budou rozebrány dále v práci. V případě, že by osoba poskytující sexuální služby dlouhodobě a opakovaně porušovala zákaz výkonu této činnosti v různých oblastech, bude odpovědná z trestného činu Provozování zakázané prostituce §184e Strafgesetzbuch (německý trestní zákoník). Zákon k tomuto jednání stanovuje trest až 6 měsíců odnětí svobody. Často je kritizováno, že legalizace prostituce je jednotná pouze na federální úrovni, zatímco jednotlivé spolkové země se často odchyľují v konkrétních pravidlech. Nařizení ohledně vyloučených lokalit pro prostituci může být implementováno jednotlivými městy k místní regulaci vykonávání prostituce. K vyloučeným lokalitám často patří veřejná prostranství, okolí církevních společenství a vzdělávacích či jiných dětských zařízení, nemocnic nebo domovů důchodců. Na obrázku níže je uveden příklad mapy vyloučených lokalit v Drážďanech.

Obrázek 6: Příklad mapy k prostituci vyloučených lokalit v Drážďanech

2.4.2. Švédský model

Švédský model je typickým příkladem právě kombinovaného modelu, který mísí znaky represivního a aboličního přístupu. V praxi to vypadá tak, že nabízení prostituce není trestné, za to zaplacení či příslibení náhrady za takovou službu je sankcionováno podle švédského trestního zákoníku kapitola 6, nazvané O sexuálních zločinech, sekce 11 Nákup sexuálních služeb, a to od roku 1999, kdy byl představen zákon č. 1998:408 zákon, který zakazuje nákup sexuálních služeb (Law That Prohibits the Purchase of Sexual Services). Sankcí je pak peněžitý trest či trest odnětí svobody až na jeden rok. Jelikož Švédsko

³⁵ STEHLER, Dr. Mathias. Průvodce pro sexuální pracovnice a pracovníky v Drážďanech. Online. In :. Dresden: Hlavní zemské město Drážďany Dostupné z: https://www.dresden.de/media/pdf/gesundheit/GF/Wegweiser_tschechisch.pdf. [cit. 2023-10-17].

zaujalo toto stanovisko k prostituci jako první, je často nazýván také jako tzv. "Švédský model".³⁶

Prostituce je ve Švédsku vnímána jako forma násilí na ženách a je považována za závažný společenský problém, kterému je přisuzována nerovnost mužů a žen ve společnosti. Poskytovatel sexuálních služeb je ale vnímán pouze jako slabší strana, často výrazně znevýhodněna, která je vykořisťována, a proto nepodléhá žádnému právnímu postihu. Naopak je subjektem speciální péče. Tato právní úprava je považována za nezbytnou součást tvorby demokratické a rovnoprávné společnosti a je založena na myšlence, že neexistence mužské poptávky po sexuálních službách zamezí rozmachu obchodování s lidmi, které je ze švédského pohledu nedílnou součástí prostituce. Legalizace jakékoliv její formy je vnímána jako normalizace diskriminace, násilí a posílení mužské dominance. Tento přístup vychází z percepce prostituce feministickým hnutím.³⁷

Objevují se také opoziční názory, které považují švédskou definici prostituce za příliš úzce vymezenou a nevystihující její komplexitu a rozmanitost co do existence různých forem a proměnlivosti. To je ale vyvráceno statistickými daty, které uvádějí, že ve velké většině případů jsou osobami poptávajícími sexuální služby muži. Ve prospěch zákona svědčí také statistiky z roku 2009 a 2010, které uvádějí, že počty prostituujících osob se po implementaci v roce 1999 snížily minimálně o 30 %. Často jsou tato data porovnávána s ostatními státy, které jsou zastánci reglementačního přístupu, ze kterých vyplývá, že počty prostituujících osob jsou násobně vyšší.³⁸

³⁶ (1962:700) *The Swedish Criminal Code*. Online. Dostupné z: <https://www.government.se/contentassets/7a2dcae0787e465e9a2431554b5eab03/the-swedish-criminal-code.pdf>. [cit. 2024-02-06].

³⁷ EKBERG, Gunilla. The Swedish Law That Prohibits the Purchase of Sexual Services: Best Practices for Prevention of Prostitution and Trafficking in Human Beings. Violence against women. Online. Dostupné z: https://www.womenlobby.org/IMG/pdf/ekberg_articlevaw_updated0504271.pdf. [cit. 2023-10-21].

³⁸ WALTMAN, Max. Sweden's Prohibition of Purchase of Sex: The Law's Reasons, Impact, and Potential*. Online. Dostupné z: <https://www.prostitutionresearch.com/Sweden%27s%20prohibition%20of%20purchase%20of%20sex-%20The%20law%27s%20reasons%2C%20impact%2C%20and%20potential.pdf>. [cit. 2024-02-16].

Levy a Jacobson ve své studii představují několik zásadních problémů týkajících se výše uvedených informací z publikace, která byla jedním z podkladů pro politickou debatu. Ta je obecně zhodnocena jako neobjektivní, jelikož vůbec nezvažovala opoziční názory a nebyly do diskuse přizvány osoby, kterých se bezprostředně týká ani orgány, které se touto problematikou zabývají. Zmíněná data vycházejí převážně z prostituce pouliční a úplně opomíjí její latentní charakter. Nelze tvrdit, že míra pouliční prostituce vypovídá o jejím celkovém rozšíření a je napadán také fakt, že by došlo k permanentnímu snížení. Autoři se spíše přiklánějí k názoru, že prostituce klesla krátce po implementaci zákona a poté se vrátila na běžnou úroveň. Zajímavý je pohled na zákonem nezamýšlenou zhoršenou situaci pro prostituující osoby, které byly nuceny uchýlit se k potenciálně nebezpečnější skryté prostituci. Prostituuující osoby se při nabízení svých služeb ocitají v nátlakové situaci, kdy se často musí rozhodovat během několika sekund a nemohou si vybírat klienty či zvažovat nebezpečnost situace či vyjednávat o ceně a praktikách. To, že se na trhu nachází násobně vyšší nabídka, než je poptávka a to, že poptávající je vystaven určitému nebezpečí vytváří prostředí, ve kterém se právě poptávající dostává do pozice určité moci a anonymity. Spolu s rozvojem technologií se tato problematika přesunula také do online prostředí. Obecně byl zaznamenán zvýšený sklon k rizikovému chování sexuálních pracovníků za účelem získání klientely a v souvislosti s tím je možné, že zákonná úprava prohloubila některé ze samotných příčin prostituce jako je chudoba či závislosti.³⁹

Osoby nabízející sexuální služby mají možnost být registrovány jako osoby samostatně výdělečně činné a řádně platit daně a být součástí sociálního a zdravotního zabezpečení. Přesto, že nabízení sexuálních služeb není zakázané a takové osoby by měly být vnímány jako oběti, byly ale zaznamenány případy, kdy na základě předsudků ze strany úřadů docházelo k problémům v imigračních procesech, při výpočtu daní i svěřeni dítěte do péče, a to i přes to, že existoval záznam o násilném chování otce. Samotný průzkum uvádí, že se

³⁹ LEVY, Jay a JAKOBSON, Pye. *Sweden's abolitionist discourse and law: Effects on the dynamics of Swedish sex work and on the lives of Sweden's sex workers*. Online. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/275490901_Sweden's_abolitionist_discourse_and_la_w_Effects_on_the_dynamics_of_Swedish_sex_work_and_on_the_lives_of_Sweden's_sex_workers. [cit. 2024-02-16].

mohlo jednat o výjimečné případy, nicméně fakt, že násilné chování otce bylo ze strany úřadu sociálně-právní ochrany dítěte považováno za méně škodlivé, než statut sexuálního pracovníka je alarmující a v rozporu s celým pojetím tohoto zákona. Navíc tento příklad potvrzuje názory, že v důsledku implementace zákona mohlo dojít ke zhoršení situace prostituuujících osob. Stejně je tomu tak i v případě pronájmu, kdy osoby prostituuující mohou čelit hrozbě vystěhování, a to na základě ustanovení o kuplířství, které trestá i osoby pronajímající prostory, ve kterých dochází k prodeji sexuálních služeb. Je potřeba zmínit, že tento zákon je bez ohledu na tyto problematické aspekty velmi dobře vnímán švédskou společností a byl úspěšný co do snahy nenormalizace navazování krátkodobých sexuálních vztahů za úplatu.⁴⁰ Jak již bylo zmíněno v úvodních kapitolách a je třeba nezapomínat, prostituce je sociálně patologický jev doprovázený velmi závažnou trestnou činností a nesoucí závažná rizika jak pro osoby prostituuující, tak pro společnost. Tento model však podle výše uvedeného postrádá výhody reglementačního přístupu, a naopak se vyznačuje nevýhodami represe, a to nehledě na ne zrovna přesvědčivé podklady, na základě kterých byl implementován.

3. Legislativa

Na základě výše zmíněných přístupů se liší právě legislativní úprava prostituce a trestných činů s ní spojených, a to nejen ve faktu, zda je prostituce jako taková a jevy s ní spojené trestána, regulována nebo opomíjena, ale značné rozdíly můžeme nalézt i v rámci aplikace jednotlivých přístupů, kdy se jednotlivé státy často velmi liší v právním odvětví, které k úpravě využívají. Nejčastěji se ale jedná o kombinaci.

Jak bylo již mnohokrát zmíněno, jedná se o ochranu těch opravdu nejzákladnějších práv a svobod, a proto se jejich zpracováním věnuje i mnoho

⁴⁰ LEVY, Jay a JAKOBSON, Pye. *Sweden's abolitionist discourse and law: Effects on the dynamics of Swedish sex work and on the lives of Sweden's sex workers*. Online. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/275490901_Sweden's_abolitionist_discourse_and_law_Effects_on_the_dynamics_of_Swedish_sex_work_and_on_the_lives_of_Sweden's_sex_workers. [cit. 2024-02-16].

základních a mezinárodních dokumentů i předpisy s nejvyšší právní silou. Z našeho prostředí především ústavní zákon č.1/1993 Ústava České republiky a na ni navazující ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. Vzhledem k charakteru práce je namístě zmínit článek 3 LZPS zakazující jakékoliv formy diskriminace, článek 7, který zajišťuje nedotknutelnost osoby a jejího soukromí a zakazuje mučení a kruté, nelidské či ponižující zacházení, článek 8 zaručující osobní svobodu, článek 9 zakazující nucené práce a služby, článek 10 právo na zachování důstojnosti, cti, pověsti a jména a na ochranu soukromého a rodinného života a mezi dalšími např. článek 14 svoboda pohybu a pobytu.⁴¹

3.1. Mezinárodní legislativa

Mezinárodním právem obecně prostituce zakázána není. Vztahuje se ale k s ní spojeným doprovodným jednáním a jevům mnoho mezinárodních smluv. Nejuniverzálnějším dokumentem s největším dopadem vztahujícím se i k této problematice je obdobně jako u LZPS Všeobecná deklarace lidských práv přijatá Valným shromážděním OSN již v roce 1948. Stěžejní jsou např. článek 1 garantující svobodu, rovnost, důstojnost a práva všem, článek 4 zákaz otroctví, článek 5 zakazující mučení a kruté, nelidské či ponižující zacházení, článek 13 svobody pohybu a pobytu. Tento dokument slouží jako základ pro mnoho dalších lidsko-právních dokumentů.⁴²

Konkrétněji už pak upravuje ochranu lidské důstojnosti v sexuální oblasti a ochranu svobody např. Mezinárodní úmluva o otroctví (č. 165/1930 Sb.) zaměřující se na boj proti činům jako je obchodování s lidmi a omezování či zbavení osobní svobody. Obdobně Úmluva o potlačení a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob z 2. 12. 1949, ke které přistoupila Československá republika v roce 1958, které předcházely úmluvy z roku 1910 o potlačení obchodu s děvčaty a z roku 1921 Mezinárodní úmluva o potírání

⁴¹ *Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.*

⁴² *Všeobecná deklarace lidských práv.* Online. Dostupné z: http://www.lidskaprava.cz/uploads/03_dokumenty/04_uvod/00_VDLP_UDHR-.pdf. [cit. 2024-03-04].

obchodu s ženami a dětmi (vyhlášená pod č. 123/1924 Sb.) nebo Mezinárodní úmluvu o potírání obchodu zletilými ženami z roku 1933. Dále Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (vyhlášená pod č. 62/1987 Sb.), zavazující státy přijímat opatření zamezující vykořisťování prostituce a obchodu se ženami a jelikož hlavním cílem této úmluvy je zaručit rovnoprávnost, nedělá rozdíly mezi pohlavími v přístupu k vykonávání prostituce.

Mezi další mezinárodně-právní dokumenty týkající se této problematiky, které jsou promítnuty do české právní úpravy patří Deklarace OSN o odstraňování násilí páchaného na ženách (1993), Úmluvu proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (č. 75/2013 Sb.m.s.) a k ní patřící dodatkový protokol o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi.⁴³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi a pohlavním zneužívání dětí se mimo jiné výrazně zaměřuje také na ochranu obětí a šetření jejich práv v souvislosti s procesy týkající se těchto trestných činů.

Ve vztahu k dětem je nezákonná prostituce na mezinárodní úrovni upravena v Úmluvě o právech dítěte ze dne 20. listopadu 1989 (č. 104/1991) a k ní Opčním protokolu proti prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii ze dne 25. května 2000, který byl ratifikován 26. září 2013. Úmluva se dětskou prostitucí zabývá v článku 34 a zavazuje státy k ochraně dětí před veškerými formami sexuálního vykořisťování a zneužívání a jednotlivě vyjmenovává závadná a nebezpečná jednání jako je *svádění*, *donucování* či *využívání* dětí k sexuálním praktikám za účelem finančního obohacení. Opční protokol otázku dětské prostituce definuje jako „*využívání dítěte k sexuálním aktivitám za úplatu či jakékoliv jiné protiplnění*“. Článek 10 pak zavazuje členské státy k posílení mezinárodní spolupráce na prevenci a boji proti těmto aktivitám. Dále Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním ze dne 25. října 2007, konstatující, že dětská prostituce, ale i další formy sexuálního vykořisťování, mají nedozírné následky na zdraví a psychosociální vývoj dítěte, byla uzavřena v důsledku narůstajících rozměrů

⁴³ *United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto*. Online. United Nations. Dostupné z: <https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html>. [cit. 2024-03-04].

a přeshraničního přesahu, a to i v souvislosti s rozvojem technologií. Zajímavý je článek 6, který se mimo jiné soustředí také na prevenci, vzdělávání a informovanost dětí v souvislosti se závažností sexuálního vykořisťování s důrazem na možná nebezpečí moderních technologií.⁴⁴ Za stejným účelem bylo také zavedeno rámcové rozhodnutí Rady EU 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003 o boji proti sexuálnímu zneužívání dětí a dětské pornografii, které se též zabývá vykořisťováním dětí a jmenovitě upravuje nucení k prostituci, využívání, usnadňování takového jednání dále zakazuje z něj získávat prospěch a samotné provozování sexuálních aktivit s dítětem pod pohrůžkou, za protihodnotu či v závislosti.⁴⁵

Evropská unie a většina jejích států jsou na rozdíl od ČR vázány, kromě výše uvedených dokumentů, také tzv. Istanbulskou úmluvou: Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí. Do postojů EU k prostituci se pak promítají především články 1 a 4, které zakazují násilí na ženách a diskriminaci a zavazují státy k přijetí k tomu směřujících legislativních opatření. V souvislosti s tím a také s dalšími argumenty zmíněnými i v této práci Evropská unie zastává pro období 2019-2024 dekriminizační postoje k prostituci.⁴⁶

Vyzývá ke zvýšenému důrazu na ochranu integrity sexuálních pracovníků, na jejich nediskriminaci a sociální začlenění, destigmatizaci, a naopak snahu o snížení poptávky. Dále usiluje o rozšíření kampaní pro zajištění informovanosti a finanční podpory pro osoby, které se snaží sex byznys opustit a které budou zdůrazňovat důležitost dobrovolného souhlasu.⁴⁷

Argumentuje studiemi prokazujícími, že více než 41 % žen provozujících prostituci zažilo v souvislosti s ní fyzické či sexuální násilí. Je třeba podotknout,

⁴⁴ Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání. Online. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168046e1e9>. [cit. 2024-03-04].

⁴⁵ Rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003 o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii. Online. EUR-Lex. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/combating-the-sexual-exploitation-of-children-and-child-pornography.html>. [cit. 2024-03-04].

⁴⁶ Regulace prostituce v EU: její přeshraniční důsledky a dopad na genderovou rovnost a práva žen. Online. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.pdf. [cit. 2024-03-04].

⁴⁷ Tamtéž

že se jednalo o studii Spolkového ministerstva pro rodinu, seniory, ženy a mládež a bylo vedeno ve Spolkové republice Německo, která prostituci právně upravuje jako živnost a spojuje s ní velké množství další právní ochrany sexuálních pracovníků. Na druhou stranu ale uvádí, že ke konci roku 2021 bylo v Německu registrováno 23 700 osob provozujících prostituci, ale odhaduje se, že reálně se jedná o cca. 90 000 až 400 000 osob. Tyto studie také propojují zneužívání v dětství s normalizací prostituce v dospělosti a poukazují na organizovanost kuplířských struktur. Konečně také prokazují zhoršenou sociálně-ekonomickou situaci po pandemii covid-19 a s ní spojený nárůst případů násilí na ženách. V Nizozemí je odhadováno, že až 70 % z 30 000 prostituujících jsou osoby k prostituci donucené nebo nalákané. Trendem jsou i takzvané „Sugar daddy“ praktiky, typicky se vyskytující ve vysokoškolském nebo onlineovém prostředí. Zpráva také ale konstatuje, že právě legalizace může sloužit jako legální prostředek pro obchodování s lidmi a umožnit vykořisťování pod zástěrkou legálního podnikání či na základě zdánlivě neproblematických obchodních ujednání. Dle informací poskytnutých organizací Europol tato situace snižuje možnosti účinného boje proti obchodování s lidmi. Tyto problémy jsou údajně způsobeny také nejednotnou úpravou mezi členskými státy, jelikož se nesporně jedná o přeshraniční trestnou činnost, která vyžaduje nadnárodní spolupráci.⁴⁸

O jednotlivých přístupech k prostituci a jejich použití se v mezinárodním i tuzemském prostředí diskutuje neustále. Nicméně Česká republika je od roku 1958 vázána mezinárodní úmluvou *O potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob*. Pokud by tedy ČR chtěla k prostituci zaujmout jiný postoj, musela by být úmluva vypovězena. Vzhledem k období jejího vzniku jsou členy především post sovětské státy. Nejrozvinutější země Evropy k úmluvě nepřistoupily, a to především z toho důvodu, že nepotírá pouze prostituci nucenou, ale i dobrovolnou. Úmluva tedy zaujímá striktně represivní

⁴⁸Regulace prostituce v EU: její přeshraniční důsledky a dopad na genderovou rovnost a práva žen. Online. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.pdf. [cit. 2024-03-04].

postoj. Ostatní starší, ale i moderní mezinárodní dokumenty pak potírají pouze prostituci nucenou, a především pak doprovodné jevy.⁴⁹

3.2. Legislativa platná na území ČR

Nejzávažnější opatření, která můžou být použita, vyplývají z trestního práva. Vzhledem ke specifické závažnosti činů, pojících se s prostitucí, kde dochází k narušení vnitřní integrity jedince, omezení na svobodách nebo ohrožení mravního vývoje dětí je trestní právo alespoň ve většině evropských zemí použito. Je ale třeba stále brát v potaz, že trestní právo je krajním prostředkem donucení a využívá se tzv. *ultima ratio* v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe. Tato zásada je zakotvena přímo v trestním zákoníku v §12. Prostředky trestního práva budou tedy použity jen v případě, že k zajištění nepostačují jiná odvětví práva, která méně zasahují do práv a svobod. Jejich využití je ale nutné, jelikož dochází k ohrožení jedněch z těch nejdůležitějších práv a svobod. Zde se nám promítá také fragmentární charakter trestního práva.

V České republice se na trestné činy spojené s prostitucí použije zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník především ve znění §155, §168, §189, §190, §401d), které budou blíže rozebrány v dalších kapitolách.

Přesto, že např. Německo zaujímá jiný přístup k potírání prostituce a jejích doprovodných jevů, jednotlivé trestné činy zpracovává v německém trestním zákoníku (Strafgesetzbuch) velmi obdobným způsobem a upravuje např. § 180 písm. a) Kořistění z prostituce, § 181 písm. a) Kuplířství, § 184 písm. f) Prostituci ohrožující mládež, § 232 Obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a navíc také § 184 písm. e) Provozování zakázané prostituce⁵⁰, který v trestním zákoníku České republiky nemáme a který vychází právě z kriminologického přístupu k prostituci, který Německo zaujímá, kdy

⁴⁹ TETOUROVÁ, Eva. Provázanost Úmluvy o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob s ostatními mezinárodněprávními nástroji – mohou ji nahradit? Online. Dostupné z: <https://www.piratskelisty.cz/upload/3019.pdf>. [cit. 2024-01-21].

⁵⁰ *Texty zahraničních právních úprav jsou volným překladem autorky vycházejícím z anglického jazyka.*

kriminalizuje jednání, které spočívá v provozování prostituce na zakázaných místech nebo v zakázanou dobu.

Obdobnou situaci ale České právo také nahlíží jen z pozice správního práva, jako méně závažného prostředku. Tím se dostáváme k tomu, že na základě určitého historického vývoje byla omezení vztahující se k nabízení a poskytování sexuálních služeb ponechána do samostatné působnosti obcí, které mohou na základě nálezu Ústavního soudu ze dne 8.3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/2004 (č. 44/44 SbNU) již plně zakázat nabízení sexuálních služeb na místech veřejně přístupných, a to především z důvodu ochrany mravního vývoje dětí, který ústavní soud považuje za velmi významný právní statek. Dále argumentoval faktem, že pokud budeme plně tolerovat taková jednání, dojde k jejich normalizaci, a to přesto, že mají obrovský zdravotní ekonomický a společenský dopad.⁵¹ Toto rozhodnutí bylo v budoucnosti podpořeno i dalšími.⁵²

Obce jsou dnes tedy oprávněny vydat na základě §10 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích obecně závazné vyhlášky, které nabízení a výkon prostituce na veřejných prostranstvích zakazují. Porušení takové povinnosti pak znamená naplnění skutkové podstaty přestupku podle §4 odst. 2 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.⁵³ Taková úprava je možná trojím způsobem. Prostituce může být v obvodu obce zakázána úplně, může být povolena anebo může být zakázána jen na některých místech. Provozování oficiálních nevěstinců bylo pak zakázáno již od roku 1992 zákonem č. 241/1992 Sb., o potírání pohlavních nemocí a je trestáno podle ustanovení TZ o kuplířství. Tento zákon byl spolu s dalšími v roce 2023 zrušen zákonem o zrušení obsoletních právních předpisů. Byl tedy považován za zastaralý a v praxi již nepoužívaný.

⁵¹ CHROMÝ, Jakub. *Nejstarší řemeslo v novém trestním zákoníku (k trestnímu činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech)*. *Trestní právo*. 2011, 15(3), 18-25.

⁵² Nálezu Ústavního soudu ze dne 8.3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/2004 (č. 44/44 SbNU)

⁵³ *Prostituce a obecně závazné vyhlášky obcí*. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-a-obecne-zavazne-vyhlasky-obci.aspx> [cit. 2023-10-21].

NÁVRH ZÁKONA O REGULACI PROSTITUCE

V ČR v současné době oproti 90. letem 20. století nezaznamenáváme nijak neobvyklou míru prostituce. Stejně jako v mezinárodním prostředí se prostituce na území ČR pod vlivem působení moderních technologií a globalizace formuje a zaujímá latentnější formu. Z pouliční prostituce se přesouvá do soukromých prostorů a právní opatření na ochranu prostituujících osob jsou určitými způsoby obcházena. Toto vše a politická neshoda přispívá ke zhoršené situaci prostituujících osob.

V minulosti již několikrát došlo k pokusu o prosazení reglementačního přístupu prostřednictvím zákona o regulaci prostituce stejně jako je tomu v jiných evropských zemích např. v Německu. K jeho přijetí ale však zatím nedošlo. Zákon vychází z myšlenky, že prostituci jako sociálně patologický jev nelze plně vymýtit, a proto je třeba jej alespoň právně regulovat, protože za stávající právní úpravy nelze dosáhnout cílů jako je omezování trestné činnosti spojené s prostitucí, minimalizace nucené nedobrovolné prostituce, ochrana znevýhodněných osob, zamezení narušování veřejného pořádku, stanovení věkové hranice a dalších podmínek pro vykonávání prostituce a zajištění jejich vymahatelnosti.

Zásadním důvodem pro dosavadní nepřijetí regulace prostituce je „Úmluva o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob“ z roku 1951, která mimo jiné zakazuje přijímat zákony, které by upravovaly provozování prostituce. Proto pro přijetí jakéhokoliv zákona k regulaci prostituce je nejdříve třeba, aby došlo k vypovězení této úmluvy, což bývá součástí předložených návrhů o regulaci prostituce. Ve většině případů byl zamítnut již návrh na vypovězení úmluvy, a tak obsahem návrhu zákona se již nebylo třeba vůbec zabývat.

Bylo připraveno již několik návrhů takového zákona a obecně se všechny zabývají úpravou výše zmíněných oblastí. První snaha o právní úpravu byla připravena v roce 1993 tehdejším Ministrem spravedlnosti v návrhu zákona o některých opatřeních k regulaci prostituce. Tento návrh byl zamítnut vládou v roce 1994 a byla uložena povinnost vypracovat návrh novely tehdejšího

zákonu o obcích.⁵⁴ V roce 2005 byl předložen vládní návrh zabývající se otázkou regulace prostituce spolu právě s návrhem o vypovězení Úmluvy o potlačování obchodu s lidmi, který Poslanecká sněmovna zamítla.⁵⁵ Dalšími návrhy se v roce 2008 a 2013 zabývalo hlavní město Praha. První návrh nebyl z důvodu změny volebního období projednán a s druhým návrhem vyslovila vláda v roce 2014 nesouhlas. Ve stanovisku pak své rozhodnutí odůvodnila tím, že návrhu nepředcházela dostatečná diskuse a analýza takto závažného a společensky citlivého tématu, navíc zdůrazňuje obecně panující neshodu v této oblasti. Navrhuje konzultaci s odborníky z oblasti zdravotnictví, sociálního zabezpečení či ochrany veřejného pořádku a také vypracování obdobné analýzy pro dopady vypovězení výše zmiňované úmluvy. V neposlední řadě upozorňuje také na legislativní nedostatky předloženého návrhu.⁵⁶

Předmětem návrhu byla úprava podmínek poskytování prostituce stejně jako podmínek provozování zařízení k poskytování prostituce. §2 pak definuje provozování prostituce, které bylo dosud vykládáno pouze podle komentářové literatury, a to jako „*poskytování služeb za úplatu směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb, pokud přitom dochází k přímému a dobrovolnému fyzickému kontaktu mezi osobou, která tyto služby poskytuje, a osobou, která jich využívá, jakož i nabízení poskytování takových služeb osobou, která je má poskytovat.*“ Dále stanovuje, že provozování prostituce je podnikání, které by se řadilo mezi volné živnosti. Prostituce nemůže být vykonávána v pracovně právním vztahu. Následující § upravuje omezení provozování prostituce na veřejných prostranstvích spolu s možností obcí zasahovat do těchto omezení. Následující ustanovení upravují podmínky vydávání oprávnění k provozování prostituce a stanovují podmínky jako je věková hranice 18 let, zdravotní způsobilost, bezúhonnost či zdravotní pojištění. Stejně jako bylo ze strany některých pracovníků vyčítáno zahraniční úpravě,

⁵⁴ Usnesení vlády České republiky ze dne 16. 11. 1994, č. 644. Online. Dostupné z: https://kormoran.odok.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/5B8BCC6DC1F1A8DEC12571B6006C3EED. [cit. 2024-02-29].

⁵⁵ Prostituce - Prostituční scéna. Online. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY*. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-prostitutni-scena.aspx>. [cit. 2024-02-29].

⁵⁶ Stanovisko vlády k návrhu zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů. Online. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY*. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93072>. [cit. 2024-02-29].

oprávnění k provozování prostituce jsou vydávána, na základě žádosti, obecním úřadem obce s rozšířenou působností a jsou platná pouze v jeho správním obvodu. Pokud by osoba poskytující sexuální služby chtěla takovou činnost provozovat i na dalších místech, je třeba, aby si opatřila oprávnění i v dalších obvodech.⁵⁷

Organizace Rozkoš bez rizika organizovala v souvislosti s tímto návrhem šetření mezi osobami, kterých by se měl bezprostředně týkat. 67 % respondentů nesouhlasilo právě s nutností obstarávání si oprávnění na obecním úřadě, a to především proto, že to znamená vystoupení z anonymity a poskytnutí osobních údajů. Účelem regulace by měla být také destigmatizace osob provozujících prostituci, nicméně ony samy to tak na základě tohoto návrhu necítí a již v kapitole komparující zahraniční přístupy bylo zmíněno, že tohoto cíle se většinou nedaří dosáhnout. Kladný byl podle průzkumu postoj k omezení pouliční prostituce, protože je vnímána jako nejvíce nebezpečná. Dokonce byl vyjádřen většinový konsenzus na zákazu provozování pouliční prostituce obcemi. Neproblematické se ukázalo i obstarání potvrzení o zdravotní způsobilosti. Zákon ale nijak neupravuje financování těchto kontrol, a tak není jasné, jestli by prostituující osoby nebyly povinny si je hradit samy, na rozdíl od zahraničních úprav, kde jsou tyto prohlídky většinou bezplatné. Tento fakt by pak mohl ovlivnit postoje k této povinnosti. Jako velmi problematická se ale ukázala výše sankcí, které byly stanoveny v §28 a následujících. Z průzkumů vyplývá, že více než 50 % sexuálních pracovníků jsou matky samoživitelky, které se této činnosti věnují čistě z ekonomických důvodů, a tak jsou výše sankcí shledány jako příliš vysoké. Je třeba podotknout, že sankce se podle některých ustanovení vztahují na osoby, které provozují zařízení určená k provozování prostituce. Jedná se tedy o snahu potlačit vykořisťování a obchodování s lidmi, případně šíření pohlavně přenosných chorob. Pokud se ale podíváme např. na navrhované správní delikty podle § 29 odst. 1 písm. a) a b) tohoto návrhu

⁵⁷ *Návrh Zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce.* Online. Praha.eu Portál hlavního města Prahy. Dostupné z: [https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/praha_pripravila_navrh_zakona_o_regulaci\\$5465-export.html](https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/praha_pripravila_navrh_zakona_o_regulaci$5465-export.html). [cit. 2024-02-29].

zákonu, stanovuje zde pokutu až 100 000 Kč za provozování prostituce bez potvrzení o zdravotní způsobilosti či mimo místa určená.⁵⁸

V roce 2019 se problematikou opět začala zabývat tentokrát Pirátská strana, která předložila návrh na vypovězení úmluvy a teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu. K podpoření vypovězení úmluvy bývá zmiňován fakt, že k ochraně zájmů chráněných touto úmluvou jsou určeny i jiné mezinárodní závazky a mezinárodně právní nástroje a že většina západních států k ní nikdy nepřistoupila právě proto, že zakazuje jakoukoliv úpravu prostituce. Jedná se tedy o určitý postsovětský fenomén.⁵⁹

Zákon o prostituci by vyžadoval jisté změny i v dalších zákonech. Nejvýrazněji by se v souvislosti s touto problematikou projevila změna výkladu pojmů kořistění a zjednání, kterého je využito pro definici skutkové podstaty trestného činu kuplířství §189 TZ, a je podle komentářové literatury vykládán jako uzavření jakékoliv smlouvy týkající se vykonávání prostituce, což činí reglementaci problematickou. Dále samotné znění tohoto ustanovení a §168 TZ Obchodování s lidmi. Bylo by tedy třeba zpracovat tato ustanovení tak, aby zahrnovala pouze nedobrovolnou prostituci.

V současné době se problematice věnují sociální pracovníci a jednotlivé státní i nestátní instituce.

4. Mravnostní kriminalita

Právě u mravnostní kriminality se výrazně projevuje způsob vnímání morálních hodnot, protože jde o jednání, která nemají ostře vymezené hranice a která se napříč společnostmi výrazně odlišují. Proto je třeba je podrobně definovat právě právní úpravou.

⁵⁸ ŠÍDOVÁ, Lucie a kol. *Ze sexbyznysu na trh práce. Přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce*. 1. vyd. Praha: Sportpropag a.s., 2013, str. 58-64.

⁵⁹ *Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu*. Online. Pirátská strana. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/jak-pirati-pracuji/pirati-chteji-regulovat-prostituci/>. [cit. 2024-02-29].

Pod pojmem mravnostní kriminalita pak tedy rozumíme zvláštní druh kriminality, který je spojen s ukájením sexuálních potřeb různými způsoby, které nejsou v naší společnosti tolerovány. Vyznačuje se velmi vysokou společenskou závažností a problematicky se jeví fakt, že jde o zcela subjektivně vnímanou záležitost, která se velmi liší např. v různých kulturách. Z toho důvodu v této oblasti právo vymezuje, jaká jednání již nejsou akceptovatelná. V poměru na celkovou kriminalitu se jedná o minoritní procento (často se uvádí 1 %) z celkové kriminality, nesmíme ale opomíjet její závažnost, a především typickou latenci. Jelikož se jedná o činy zasahující vnitřní integritu jedinců jsou často spojeny s pocity viny a studu, a navíc jsou těžko dokazovatelné, a v mnoha případech vůbec nedojde k jejich registraci.⁶⁰

Teorie mravnostní kriminalitu dělí na a) sexuální trestné činy, které se zabývají činy z III. hlavy zvláštní části TZ jako např. §185 znásilnění, §186 sexuální nátlak, §187 pohlavní zneužití, § 188 soulož mezi příbuznými, §191-193 pornografické trestné činy. Druhou kategorií jsou b) trestné činy spojené s prostitucí, které obsahují pro tuto práci stěžejní §189 kuplířství a §190 prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, §152 šíření nakažlivé lidské nemoci, §168 obchodování s lidmi. Policejní statistiky vymezují samostatně trestné činy kuplířství, obchodování s lidmi a nově i prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte. Další trestné činy jsou vykazovány pod kategorií ostatní. V některých případech může být samotná prostituce trestána i na základě trestního práva v podobě výtržnictví dle § 359 TZ.⁶¹

Z tohoto dělení tedy vyplývá, že mravnostní trestnou činností se zabývají převážně hlava II. a III. zvláštní části TZ. Hlava III., tedy *trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti* je tvořena jedenácti trestnými činy, kde je ke spáchání vyžadováno převážně úmyslné zavinění a často se vyznačují obecným subjektem, tedy spáchat může kdokoliv. Předmětem útoku mohou být muži, ženy a děti.⁶²

⁶⁰ GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5. vydání. Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 3259122856, str. 1832.

S ohledem na rozmanitost a závažnost kategorií a zařazení do systematiky ve zvláštní části trestního zákoníku, ve kterých se tyto trestné činy vyskytují, jako je hlava I. Trestné činy ohrožující život nebo zdraví, hlava II. Trestné činy proti svobodě, hlava III. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, hlava IV. Trestné činy proti rodině a dětem, hlava V. Trestné činy proti majetku, můžeme usuzovat na závažnost a společenskou škodlivost těchto, byť pouze doprovodných jevů. Nejtypičtěji jsou s prostitucí spojeny trestné činy Kuplířství §189, Obchodování s lidmi §168 a §190 Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí. Tyto budou blíže rozebrány níže.

4.1. Trestné činy spojené s prostitucí

4.1.1. Kuplířství (§189 TZ)

Trestný čin kuplířství je právně upraven v §189 zvláštní části trestního zákoníku, tedy zákona č. 40/2009 Sb., a to ve třetí hlavě zvláštní části označované jako *Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti*. Tato systematika je tvořena především na základě druhů zájmů chráněných trestním zákoníkem, které do jednotlivých hlav spadají a reflektuje fragmentární charakter trestního práva, tedy ochranu pouze těch nejdůležitějších práv. Tento zákon nabyl účinnosti 1.1.2010 a od té doby zní toto ustanovení následovně:

„(1) Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným,

bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo

b) jako člen organizované skupiny.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) *Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.*“

Ke spáchání trestného činu je třeba naplnit právě tu konkrétní skutkovou podstatu uvedenou v TZ. Jedná se o souhrn znaků, které odlišují jednotlivé trestné činy a jejich naplnění spolu s dalšími podmínkami zapřičiňuje trestní odpovědnost.⁶³ Základní skutkovou podstatu tohoto trestného činu nalezneme v prvním odstavci, který popisuje obligatorní znak **objektivní stránky** základního jednání v podobě „*zjednání, najmutí, zlákáání, svedení nebo přiměnění jiného k provozování prostituce nebo kořistění z prostituce provozované jiným.*“ Typický případ alternativního vyjádření objektu, kdy ke spáchání stačí porušit pouze jeden z uvedených. Pod pojmy najme a zjedná rozumí judikatura i komentářová literatura uzavření, byť konkludentní dohody o provozování prostituce.⁶⁴ Svedením se rozumí vzbuzení úmyslného rozhodnutí k provozování prostituce v jiném a kořistění je chápáno jako získávání majetkového prospěchu z prostituce jiného, přičemž není nutné, aby ho pachatel výslovně vyžadoval. Opakované přijímání prospěchu za umožnění prostituce jiného je u kořistění dostatečné k naplnění tohoto znaku.⁶⁵ Objektivní stránka tohoto činu je vyjádřena dvěma odlišnými jednáními, která se vyznačují povahou trestné součinnosti. Jedná se tedy o čin, na kterém se podílelo více spolupachatelů či vedle pachatele další osoby. Konkrétně alinea 1 ve formě návodu a alinea 2 jako podílnictví podle §214 TZ. Tento fakt opět přidává na závažnosti činu.⁶⁶ První dva odstavce se tedy od sebe odlišují především formou trestní součinnosti a získáním majetkového prospěchu, který je pro kořistění podmínkou.

Objektem trestného činu rozumíme právě společenské zájmy chráněné TZ. V případě trestného činu kuplířství se jedná o mravnost a svobodu rozhodování v sexuální oblasti. **Subjektem** se stává osoba, která svým jednáním

⁶³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné Obecná část Zvláštní část. 5. vydání. Praha 2: Leges. ISBN 978-80-7502-120-5, str. 162-164.*

⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 7. 2009, sp. zn. 7 Tdo 780/2009.

⁶⁵ *Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze 14. 4. 1977 sp. zn. 11 Tz 17/77*

⁶⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné Obecná část Zvláštní část. 5. vydání. Praha 2: Leges. ISBN 978-80-7502-120-5, str. 303-304.*

naplnila skutkovou podstatu trestného činu, tedy v případě kuplířství mluvíme o obecném subjektu, kdy může spáchat kdokoliv. Může jím být tedy fyzická osoba trestně odpovědná a nevylučuje se ani PO. Co se týče vztahu pachatele k činu, ke spáchání postačí nepřímý úmysl. Pachatel tedy věděl, že může dojít k porušení zájmů chráněných zákonem a byl s tím srozuměn.⁶⁷

Výše zmíněné **skutkové podstaty** jsou v nauce tříděny podle několika kritérií, a to dle vyjádření v zákoně, struktury a závažnosti. V první alinee ve většině případů nalezneme základní skutkovou podstatu, která obsahuje běžné typové znaky. V případě kuplířství se tedy jedná o již dříve zmíněné „*zjednání, najmutí, zlákáání, svedení nebo přiměnění jiného k provozování prostituce nebo o kořistění z prostituce provozované jiným.*“ Na základní skutkovou podstatu vymezenou v odst. 1 a 2 navazují odst. 2 a) a 2 b), které popisují okolnosti, spadající do kvalifikované skutkové podstaty a je tedy závažnější než jednání uvedené v základní skutkové podstatě činu, a proto při jejich naplnění dochází k použití vyšší trestní sazby. Jak uvádí odst. 2 § 189 došlo-li ke spáchání s úmyslem získat značný prospěch (§189 odst. 2 písm. a) TZ) nebo jako součást organizované skupiny (§189 odst. 2 písm. b) TZ), bude, jelikož se jedná o okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, pachatel potrestán na dvě léta až osm let. Značný prospěch je dle § 138 TZ nejméně 50 000 Kč a pod pojmem organizovaná skupina rozumíme sdružení více osob s vnitřní organizační strukturou, dělbou činností a koordinovaností, která zvyšuje pravděpodobnost úspěšného spáchání.⁶⁸ Judikatura poté vyžaduje, aby se jednalo o sdružení alespoň tři trestně odpovědných osob⁶⁹. Odstavec tři upravuje kvalifikované jednání, které způsobilo těžkou újmu na zdraví a odst. 4 jednání způsobující smrt. Smrtí rozumíme tzv. biologickou smrt mozku, stav vylučující obnovu životních funkcí. Právní nauka zná také skutkovou podstatu privilegovanou, která je v důsledku určitých okolností spáchání méně závažná než základní skutková podstata, ta se ale u trestného činu kuplířství nevyskytuje.

⁶⁷ BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné Zvláštní část*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6, str. 186.

⁶⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář. 2. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 3259122856, str. 1604.

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. července 1985 sp. zn. 11 To 51/85 (uveřejněný pod č. 45/1986)

Jelikož podmínkou trestnosti přípravy je to, že se musí jednat o zvlášť závažný zločin u něhož tak stanoví zákon, není v případě kuplířství příprava trestná.

Důležité je také zmínit, že oproti TČ obchodování s lidmi přistupuje osoba k provozování prostituce, byť svedena, zlákána apod. dobrovolně. U trestného činu obchodování s lidmi tomu tak není.⁷⁰ V případě, že dojde ke zjednání, najmutí, zlákáni nebo svedení osoby mladší 18 let k prostituci nebo kořistění z takového jednání, bude se jednat již o trestný čin obchodování s lidmi.⁷¹

Ve všech případech je samozřejmě nutné naplnit také ustanovení §25 a §26 TZ, tedy jde o osobu, která dosáhla věku 18 let a splňuje podmínku přičetnosti a zároveň, jedná-li se o mladistvého, musí být dle §5 ZSVM také dosaženo náležité rozumové a mravní vyspělosti. Pokud by se jednalo o osobu mladší 18 let, tedy mladistvého, je třeba brát v potaz i další změny vyplývající ze zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Dle policejních statistik se ale takové případy minimálně v posledních letech téměř nevyskytují.

Častěji se ale již objevují případy, kdy je registrováno kuplířství ze strany recidivního pachatele. Mezi lety 2013-2022 se jednalo v průměru téměř o 38 % z objasněných činů. Pozitivně můžeme vnímat fakt, že s výjimkou roku 2019 páchaní recidivisty soustavně klesá bez ohledu na výkyvy počtu objasněných činů a prudký nárůst v roce 2022. Objasněnost je víceméně konzistentní.

rok	registrováno	objasněno	z toho spácháno recidivisty	% spácháno recidivisty
2013	52	38	18	47,37 %
2014	57	49	26	53,06 %
2015	50	44	28	63,64 %
2016	36	27	18	66,67 %
2017	60	52	15	28,85 %
2018	34	24	7	29,17 %
2019	37	30	12	40,00 %
2020	19	17	2	11,76 %

⁷⁰ BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné Zvláštní část*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6, str. 183

⁷¹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 5. 2011, sp. zn. 6 To 26/2001

2021	34	24	7	29,17 %
2022	67	58	5	8,62 %

Tabulka 1: Počet objasněných případů Kuplířství a z toho spácháno recidivisty

72

Porovnání se zahraniční úpravou

Litevská republika, která zaujímá víceméně stejný právní přístup k prostituci jako Česká republika, rozdělila skutkovou podstatu kuplířství do dvou paragrafů: §307 a §308, které jsou obdobou dvou základních jednání, uvedených v §189 TZ Kuplířství. Získávání profitu z prostituce jiné osoby a zapojení jiného do prostituce.⁷³ Obdobně umožňuje spáchání obou jednání také právníčkou osobou a některé kvalifikované skutkové podstaty jsou trestní součinností. Konkrétně ale mluví o formě organizátorství. Tyto činy jsou subsumované v hlavě XLIV. jako Zločiny a přestupky proti mravnosti. Co se týče sankcionování, Trestní zákoník Litevské republiky stanovuje o něco přísnější tresty až do deseti let odnětí svobody u kvalifikovaných skutkových podstat, kterých se pachatel může dopustit, pokud čin spáchal jako organizátor, na mladistvém, užitím fyzického či psychického nátlaku nebo na osobě podřízené či určitým způsobem na něm závislé. Nevylučuje ale ani využití peněžitého trestu.⁷⁴

Německá spolková republika zaujímající reglementační přístup upravuje kuplířství v §180 a 181 a jednání odděluje do jednotlivých paragrafů jako kořistění z prostituce, pod čímž ale rozumí živnostenské provozování prostituce podmíněné osobní nebo finanční závislostí a kuplířství, které ale vykládá také velmi odlišně. Jedná se o kontrolu provozování prostituce jiného nebo činění opatření ohledně provozování, ale i neprovozování prostituce. Přitěžující okolností pak může být udržování vztahu přesahující jednotlivý případ s osobou pouze za tímto účelem a obzvláště pak jedná-li se o manžela. Obě ustanovení jsou zařazena do hlavy Trestné činy proti svobodě rozhodování v sexuální

⁷² autorka na základě policejních statistik dostupných na webových stránkách PČR

⁷³ Texty zahraničních právních úprav jsou volným překladem autorky vycházejícím z anglického jazyka.

⁷⁴ Trestní zákoník Litevské republiky. Online. TAD. Dostupné z: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=rivwzvvpvg&documentId=a84fa232877611e5bca4ce385a9b7048&category=TAD>. [cit. 2024-02-06].

oblasti. Sankcionování je v tomto případě vzhledem k přístupu nižší a jedná se o trest odnětí svobody do výše maximálně tří let. Zákon připouští také peněžitý trest.⁷⁵

Švédské království má svůj specifický přístup, který byl blíže rozebrán výše. Jejich trestní zákoník upravuje obdobné jednání v hlavě nazvané O sexuálních trestných činech sekce 12, kde za jednání spadající pod kuplířství označuje propagaci nebo finanční využívání dočasného sexuálního styku. Zajímavé je, že na základě druhého odstavce pak trestá osoby, které pronajímají byt a dozví se, že byt je využíván k dočasným sexuálním stykům za úplatu a neučiní opatření k ukončení smlouvy. Taková jednání zákon sankcionuje trestem odnětí svobody až na deset let a nepřipouští alternativní tresty.⁷⁶

4.1.2. Prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte (§ 190)

Prostituce jako jeden ze znaků trestné činnosti je a již dříve byla zahrnuta v trestných činech §168 odst. 3 písm. d) Obchodování s lidmi, je-li spáchán v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci, potažmo §168 odst. 1 a) spáchá-li na dítěti, aby ho bylo užito k pohlavnímu styku nebo k jiným formám pohlavního obtěžování či zneužívání a v §189 Kuplířství. Trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte byl v TZ zakotven nově v reakci na §184f německého trestního zákoníku. Z toho je možné usuzovat, že se stejně jako Spolková republika Německo začínáme přiklánět k reglementačním opatřením. Ustanovení je umístěno v hlavě třetí Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Také odráží některé snahy o omezení prostituce na zmíněných místech, které byly vyjádřeny v návrzích zákona o regulaci prostituce.⁷⁷

⁷⁵*Strafgesetzbuch: Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo stav 01. 01. 2014 Online. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4by&tocid=nnptembrgrpxe4by>. [cit. 2023-10-17].*

⁷⁶ (1962:700) *The Swedish Criminal Code*. Online. Dostupné z: <https://www.government.se/contentassets/7a2dcae0787e465e9a2431554b5eab03/the-swedish-criminal-code.pdf>. [cit. 2024-02-06].

⁷⁷ CHROMÝ, Jakub. Nejstarší řemeslo v novém trestním zákoníku (k trestnímu činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech). *Trestní právo*. 2011, 15(3), 18-25.

Znění tohoto ustanovení je následující:

„(1) Kdo provozuje prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Kdo organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostituce v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

- a) nejméně na dvou takových místech, nebo
- b) opětovně.“

Ustanovení se zaměřuje na sankcionování pouliční prostituce na základě místa jejího výkonu. Zakazuje její výskyt v blízkosti školy, školského nebo obdobného zařízení nebo místa vyhrazeného pro pobyt dětí. Tzn. v prostorách vymezených zákonem č. 561/2004 tzv. Školským zákonem a zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Pro ilustraci můžeme uvést mateřské školy, základní školy, všechny formy středních škol a učilišť, ale i školy umělecké, jazykové nebo veškerá zařízení pro podporu dalšího vzdělávání. „*Jiná místa, která jsou vyhrazena pro pobyt nebo návštěvu dětí*“ jsou vykládána jako místa nezmíněná ve výše uvedených zákonech, přesto ale z jejich podstaty vyhrazena pro děti, příkladem dětská hřiště, koutky či tábory. Problematické se může jevit vyjádření „*v blízkosti*.“ Tato podmínka neurčitě vyjadřuje právě okolí výše uvedených institucí a dalších míst a jsou jí rozuměna místa, ze kterých je možné provozování prostituce pozorovat. Toto dovození vzniklo z toho důvodu, že zákonodárce přímo nestanoví, v jaké vzdálenosti, což může způsobovat problémy při posouzení trestní odpovědnosti. Samotné místo výkonu je tedy **objektivní stránkou** tohoto ohrožovacího trestného činu, k jehož spáchání postačí právě nebezpečí vzniku poruchy **objektu**, kterým je místně určená ochrana dětí před projevy prostituce, které by mohly narušit mravní vývoj

dítěte, tedy jeho proces osvojení norem chování. Zákonodárce v tomto případě zdůrazňuje negativní působení prostituce na vývoj dítěte, kterým rozumíme osobu mladší 18 let. Ke spáchání postačí nedbalostní úmysl jakékoliv fyzické osoby. **Pachatelem** se v tomto případě může stát i právnická osoba.⁷⁸

Trestný čin je složen ze dvou základních **skutkových podstat**, kdy první byla rozebrána výše a druhá se zaměřuje na postih *organizování, střežení* či jiným způsobem *zajišťování* provozování prostituce v zakázaných místech. Tato činnost je obvykle považována za účastenství na trestném činu, která byla v tomto případě povýšena na úroveň pachatele, což ale nevylučuje jiné formy účastenství jako je např. pomoc, tedy umožnění či usnadnění provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte a znamená, že není vyžadována akcesorita účastenství (závislost trestní odpovědnosti účastníka na trestní odpovědnosti pachatele). Zajišťování provozování prostituce je trestáno přísněji a je vymezeno jako organizování provozování prostituce nebo jeho střežení. Organizování je vykládáno obdobně jako u účastenství jako *zosnování* nebo *řízení*. Použití vyšší trestní sazby pak umožňuje opětovné spáchání nebo spáchání na nejméně dvou takových místech i stejného typu.⁷⁹

Toto ustanovení není vždy v odborné literatuře hodnoceno zcela pozitivně. Někteří autoři namítají, že se jedná o nadužívání trestní represe a je v rozporu se zásadou ultima ratio. Nevyniká ani ostrými pojmy, jak bylo výše zmíněno např. termín v blízkosti a jeho neurčitost může působit problémy s aplikací. Další autoři se názorově odlišují i u výkladu možností pachatelství. Starší literatura považuje za pachatele pouze osobu provozující prostituci tzn. prostitutku, a to v důsledku aplikace zásady e ratione legis, dle úmyslu zákonodárce. Dále pak spekuluje nad možnostmi kvalifikace jednání zákazníka jako účastenství ve formě pomoci, tedy jednání umožňující nebo usnadňující samotné spáchání hlavním pachatelem. To ale považuje opět za příliš přísně represivní.⁸⁰ Naopak novější publikace označují tuto formu účastenství jako návod, tedy dochází ke vzbuzení

⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 3259122856, str. 1880*

⁷⁹ *Tamtéž*

⁸⁰ CHROMÝ, Jakub. Nejstarší řemeslo v novém trestním zákoníku (k trestnému činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech). *Trestní právo. 2011, 15(3), 18-25.*

rozhodnutí spáchat prostřednictvím poptávky.⁸¹ Komentářová literatura pak zmiňuje pomoc, ale pouze ve vztahu ke druhému odstavci. Dále předkládá otázku, zda se samotný mladistvý může stát pachatelem. Nabízí možnost aplikace zásady znemožnění trestnosti osoby k ochraně jejíž zájmů bylo ustanovení určeno, avšak namítá, že ustanovení chrání mravní vývoj osob odlišných od těch, které prostituci provozují, tudíž v tomto případě trestnost mladistvých nevylučuje. Otázka mravního vývoje poukazuje na možnou normalizaci provozování prostituce a zlehčení její společenské škodlivosti. Různé názory se vztahují i k neexistujícímu časovému vymezení provozování prostituce na těchto místech, protože v nočních hodinách typických pro tuto činnost se zpravidla děti v těchto místech již nevyskytují. Na druhou stranu vymezení institucí, na které se toto ustanovení vztahuje je rozsáhlé, a tak taková argumentace může být v některých případech sporná.

Z policejních statistik můžeme konkrétně v tomto případě získat data pouze od roku 2020, kdy došlo ke změně TSK a trestný čin Prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte byl poprvé zaznamenána samostatně, a ne jako součást ostatních mravnostních trestných činů. Nicméně od té doby nebyl registrován ani jeden případ tohoto činu. Můžeme se tedy zamýšlet nad efektivností využívání tohoto ustanovení a nad pravděpodobným potvrzením problematičnosti jeho aplikace.

Obdobné zájmy pak chrání §201 TZ Ohrožování výchovy dítěte, který již ale není místně vymezen. Vzhledem k tematice práce by se jednalo především o odst. 1 a) *kdo byť z nedbalosti ohrozí mravní vývoj dítěte tím, že ho svádí k zahálčivému nebo nemravnému životu* a odst.1 b) *kdo byť z nedbalosti ohrozí mravní vývoj dítěte tím, že mu umožní vést zahálčivý nebo nemravný život*. Pod tímto jednáním se rozumí opakované jednání vedoucí k morálnímu úpadku jedince a k neschopnosti usměrňovat způsob jeho života.⁸² Přesto, že termín prostituce v tomto ustanovení výslovně uveden není, zájem na ochraně rozumového, citového a mravního vývoje dítěte je jednoznačný, a navíc

⁸¹ BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné Zvláštní část*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6, str. 188.

⁸² Rozsudek Nejvyššího soudu z 24. dubna 1968, 7 Tz 10/68 (uveřejněný pod č. 46/1968 sb. rozh.)

komentářová literatura pak definuje *nemravný život jako život vedený v rozporu se zásadami morálky až ohrožující zájmy chráněné TZ* a příkladem vedle alkoholismu a narkomanie uvádí i prostituci. Toto ustanovení se vztahuje i na děti, které již vedou sexuální život před závadným jednáním. Podle rozhodnutí č. 65/99 „*pro naplnění objektivní stránky tohoto trestného činu totiž postačí, aby jednání pachatele mající znaky svádění v ní negativní návyky utvrzovalo a posilovalo.*“⁸³

Porovnání se zahraniční úpravou

Samotné ustanovení bylo inspirováno právní úpravou problematiky německého trestního zákoníku. Konkrétně §184f Prostituce ohrožující mládež, který obdobně trestá prostituci provozovanou za podmínky blízkosti k některým institucím určeným výhradně k užívání dětmi. Navíc ale upravuje také prostituci provozovanou „*v domě, kde bydlí osoby mladší 18 let.*“ Tato úprava byla před vydáním českého trestního zákoníku účinného od 1.1. 2010 taktéž navrhována, ale byla označena za příliš represivní a z ustanovení vypuštěna. Možné formy účastenství v tomto případě vůbec neupravuje, a i sankce ve formě trestu odnětí svobody až na jeden rok je mírnější. Za to ale stanovuje podmínku výkonu prostituce, který tyto osoby mravně ohrožuje. Opět tedy můžeme spekulovat nad aplikací takového ustanovení. Lze se obdobně domnívat, že se bude jednat o přímý např. vizuální kontakt s prostituujícími a bude uplatněna zásada subsidiarity trestní represe.⁸⁴

4.1.3. Obchodování s lidmi (§168 TZ)

Vzhledem k závažnosti, rozsahu a možnému zapojení organizovaného zločinu je obchodování s lidmi jeden z nejzávažnějších zločinů, který má různé formy a účely. Byl prokázán jako jedna z nejvýnosnějších činností

⁸³ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 5. 1998 sp. zn. 9 To 136/98 (uveřejněný pod č. 65/1999 sb. rozh.)

⁸⁴ Strafgesetzbuch: Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo stav 01. 01. 2014 Online. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4by&tocid=nnptembrgrpxe4by>. [cit. 2023-10-17].

organizovaného zločinu, která porušuje mnoho základních práv jednotlivců jako je právo na život, důstojnost, svobodu či rovné zacházení.⁸⁵ V českém trestním právu je umístěno v §168 hlava II. Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství Díl 1 Trestné činy proti svobodě.

Znění tohoto ustanovení je následující:

„(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá dítě, aby ho bylo užito

- a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,
 - b) jiným k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla,
 - c) k službě v ozbrojených silách,
 - d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo
 - e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání,
- bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

(2) Stejně bude potrestán, kdo jinou osobu než uvedenou v odstavci 1 za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužívaje jejího omylu, tísně nebo závislosti, přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá, aby jí bylo užito

- a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,
- b) jiným k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jejího těla,
- c) k službě v ozbrojených silách,
- d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo
- e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání.

- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
 - b) vydá-li takovým činem jiného v nebezpečí těžké újmy na zdraví nebo smrti,

⁸⁵ CEJP, Martin, KARABEC, Zdeněk, SCHEINOST, Miroslav. Obchodování s lidmi – naléhavý celosvětový problém. Kriminálnístka, 2006, roč. 39, č. 3. s. 157.

- c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- d) spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 těžkou újmu na zdraví,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

(5) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.

(6) Příprava je trestná.“

Obchodování s lidmi dle §168 TZ je složeno ze dvou základních skutkových podstat. Ty se odlišují v předmětu útoku, kdy v odst. 1 je jím pouze dítě, tedy osoba mladší 18 let a druhý odstavec upravuje obdobné jednání vůči osobě starší, která se ale nerozhodla svobodně. **Objektem** tohoto trestného činu je tedy osobní svoboda a morálka. **Objektivní stránka** je pak vyjádřena několika způsoby jednání: „*přiměje, zjedná, najme, zláká, svede*“, které jsou shodné co do účelu takového jednání: „pohlavní styk, jiné formy sexuálního zneužívání, obtěžování nebo výroba pornografického díla“ dalším účelem obchodování s lidmi je „*odběr tkáně, buňky nebo orgánu z těla, služba v ozbrojených silách, otroctví či nevolnictví, nucené práce nebo jiné formy vykořisťování*.“ Obchodování s dětmi podle odst. 1 nevyžaduje oproti odst. 2 obchodování s dospělými, aby k naplnění skutkové podstaty bylo užito „*násilí, pohrůžka násilí nebo jiné těžké újmy, použito lsti, zneužito omylu, tísně nebo závislosti*.“ U dospělých jedinců musí dojít k naplnění alespoň jedné z těchto podmínek, jelikož se předpokládá, že dospělý je osoba dostatečně vyspělá a aby mohlo dojít k obchodování s lidmi, musí být splněna podmínka nedobrovolnosti. **Pachateli** podle ustanovení nejsou připisovány žádné zvláštní vlastnosti, může se jím tedy stát každý, a to i PO. K zavinění postačí nepřímý úmysl.⁸⁶

⁸⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II.: komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 9788074004285, str.1689-1704*

2a - POČTY PRAVOMOCNĚ ODSOUZENÝCH OSOB A ULOŽENÝCH TRESTŮ ZA OBCHODOVÁNÍ S LIDMI DLE § 168 TZ A 232A STZ)									
rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
odsouzené osoby	19	11	19	6	19	8	9	16	12
k nepodmíněnému trestu	18	10	17	4	12	6	6	13	11
k podmíněnému trestu	1	1	2	1	7	2	3	3	1

87

Tabulka 2: Pravomocně odsouzené osoby za obchodování s lidmi

Skutková podstata tohoto trestného činu se vyznačuje široce vymezeným jednáním a účelem. Většina úvodních jednání byla vyložena již v předchozí kapitole vztahující se ke kuplířství. Zmíněno ale nebylo jednání v podobě *dopravení*, pod kterým výkladová ustanovení rozumí přemístění jak v rámci ČR, tak i do ciziny. Podle Zprávy o obchodování s lidmi Ministerstva vnitra z roku 2020 je ČR považována především za zemi cílovou nebo tranzitní. V méně častých případech je pak považována za zemi zdrojovou. *Ukrytím* rozumíme umístění na takové místo, kde dítě není dosažitelné pro své zákonné zástupce či umístění na skryté místo v případech dospělých osob. Pokud se jedná o děti, není rozhodné, jestli byl s ukrytím udělen souhlas. *Zadržením* pak rozumíme samotné omezování na svobodě a vydáním je myšleno předání osoby do moci jiného. Na rozdíl od kuplířství, protihodnota není nezbytnou součástí této činnosti. Přesto ale ve většině případech bude úplatnost v různých formách znakem. Trestné je ve smyslu tohoto ustanovení také kořistění z výše uvedené činnosti. Obchodování s lidmi můžeme tedy v některých formách označit za vykořisťování a s tím související jednání jako je poskytování prostor či umožnění výše uvedené činnosti za kořistění.⁸⁸

⁸⁷ ZPRÁVA O STAVU OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2019. Online. *Odbor prevence kriminality Ministerstvo vnitra ČR*. Dostupné z: <file:///C:/Users/vacov/Desktop/polac/MGR/diplomka/zprava%20obchodovani%20s%20lidmi%202019.pdf>. [cit. 2024-02-16].

⁸⁸ *Tamtéž*

Účely zneužití oběti jsou v obou odstavcích, tady jak pro děti, tak pro dospělé, vymezeny obdobně. Dosažení tohoto účelu není nutné k dokonání. Pojem pohlavní styk a šířka tohoto pojmu byly rozebrány výše v kapitole věnující se trestnému činu Kuplířství. První uvedený účel se ale zaměřuje i na méně intenzivní zásahy do pohlavní sféry jako jsou dotyky, fotografování erotických částí těla nebo např. nucené obnažování. U *zneužití dítěte k výrobě pornografie* může být obdobně použit výklad k §193. Jednání je zde stanoveno jako *přiměje, zjedná, najme, zláká či kořistí*. Pornografickým dílem je pak označováno dílo „*zapřičiňující morální pohoršení, podněcující sexuální pud*“. Druhým účelem je obchodování s lidmi pro *odběr tkáně, buňky nebo orgánu*, kde se výklad řídí §164 ustanovením o neoprávněném odběru tkání a orgánů, který definuje toto jednání a případně podléhá dalším speciálním zákonům jako je tzv. transplantační zákon, tedy zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů či zákonu o zdravotních službách. Právě transplantační zákon definuje odběr jako zákrok provedený za účelem získání tkání, buněk nebo orgánů. A ty jsou definovány jako stavební součásti těla včetně pozůstatků.⁸⁹ Písmeno c) pak směřuje za účelem užití osoby pro *službu v ozbrojených silách*, kterou je opět možné vykládat podle §321. Děti mají v ozbrojených složkách často zvláštní postavení jako vyzvědači či doručovatelé. *Otroctví* je stav vyznačující se mocí a kontrolou nad jinou osobou, které je upírána povaha osobnosti a stává se majetkem, ke kterému se vztahují vlastnická práva. *Nevolnictví* je pak vykládáno obdobným způsobem jako otroctví, ale nevolníkovi je přiznána osobnost, není tedy majetkem, ale je ve velké míře závislý a bezprávný. Písmeno e) pak upravuje nucenou práci, která je vykládána jako služba, která nebyla nabídnuta dobrovolně a byla učiněna pod pohrůžkou újmy.

Odstavec 6 pak upravuje přípravu obchodování s lidmi a jelikož již základní skutková podstata je podle §14 TZ vždy zvlášť závažný zločinem, bude příprava trestná i v 1. odstavci, a to podle trestní sazby podle trestného činu, ke kterému směřovala.

⁸⁹ BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné Zvláštní část*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6, str. 103-108

1b - OBĚTI TRESTNÉHO ČINU OBCHODOVÁNÍ S LIDMI (DLE § 168 TZ) V ČR V LETECH 2016 – 2019				
rok/věk	muž	žena	počet osob ve skupinách	celkem
2016	1	37		38
věk do 15	1	2		
15-17	0	6		
18-30	0	28		
31-40	0	1		
2017	4	10	0	14
věk do 15	0	2	0	2
15-17	0	8	0	8
18-30	2	0	0	2
31-40	2	0	0	2
2018	0	11	0	11
věk do 15	0	4	0	4
15-17	0	7	0	7
18-30	0	0	0	0
31-40	0	0	0	0
2019	4	19	0	23 (18 CZE)
věk do 15	0	9	0	9
15-17	0	6	0	6
18-30	0	3	0	3
31-40	0	0	0	0
neztotožněná osoba (bez věku)	4	1	0	5

90

Tabulka 3: Oběti trestného činu obchodování s lidmi v letech 2016-2019

⁹⁰ ZPRÁVA O STAVU OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2019. Online. Odbor prevence kriminality Ministerstvo vnitra ČR. Dostupné z: <file:///C:/Users/vacov/Desktop/polac/MGR/diplomka/zprava%20obchodovani%20s%20lidmi%202019.pdf>. [cit. 2024-02-16].

Odstavce 3,4 a 5 se zabývají kvalifikovanými podstatami, které mohou v tomto případě nastat a zapříčiňují použití vyšší trestní sazby. Vzhledem k charakteru práce a závažnosti činů jsou nejvýznamnější odstavce 3 písm. a) a 3 písm. d), a odstavec 4 písm. c), které se zabývají výše uvedeným jednáním způsobeným členy organizované zločinecké skupiny a organizované skupiny působící ve více zemích či za účelem užití jiného k prostituci. Organizovanou skupinou rozumíme sdružení 3 a více osob s vnitřní strukturou, hierarchií a dělbou úkolů, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšnosti a tím také zvyšuje závažnost činu. Co se týče působení organizované skupiny ve více zemích, postačí její podílení se na této trestné činnosti minimálně ve dvou státech včetně České republiky. K naplnění odst. 3 písm. d) postačí úmysl k užití jiného k prostituci, k výkonu prostituce reálně dojít nemusí např. proto, že poškozené osobě se podařilo uprchnout.⁹¹

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
zjištěno	trestných činů celkem	19	24	18	20	18	22	16	13	20
z toho:	objasněno	11	18	11	14	7	15	11	9	12

spácháno v organizované skupině										
z toho:	zjištěno	5	6	3	2	3	0	4	1	11
	objasněno	5	4	4	0	2	0	2	1	11

92

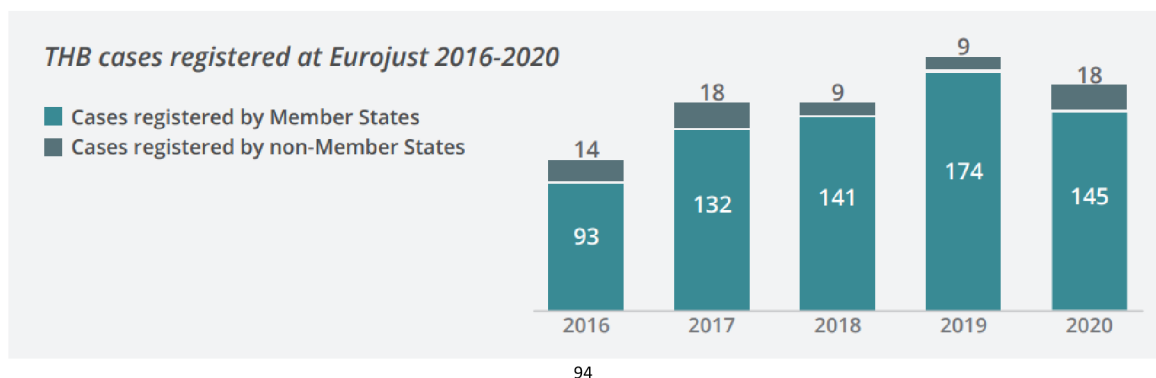
Tabulka 4: Počet zjištěných trestných činů obchodování s lidmi a z toho spácháno v organizované skupině

⁹¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II.: komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 9788074004285, str. 1697-1698*

⁹² ZPRÁVA O STAVU OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2019. Online. *Odbor prevence kriminality Ministerstvo vnitra ČR*. Dostupné z: <file:///C:/Users/vacov/Desktop/polac/MGR/diplomka/zprava%20obchodovani%20s%20lidmi%202019.pdf>. [cit. 2024-02-16].

PŘESHraniční POJETÍ

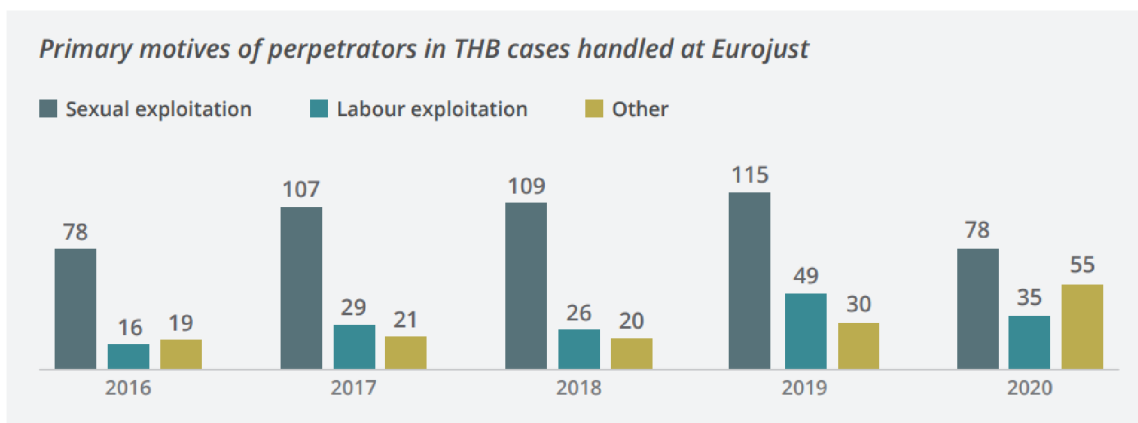
Obchodování s lidmi má ve většině případů přeshraniční přesah, přičemž zapojení nečlenských států EU může znamenat další komplikace. EUROJUST je organizací, která koordinuje spolupráci právě na mezinárodní úrovni a umožňuje vedení paralelních vyšetřování v několika zemích, kde může docházet k některé části z procesu obchodování s lidmi. Z grafu je patrné, že obchodování s lidmi je fenomén, který napříč EU narůstá na síle a jednou z hlavních oblastí, ke kterým je vyžadována právě spolupráce EUROJUST. To nezůstalo nepovšimnuto a v roce 2021 byla vydána Strategie EU pro boj s obchodováním s lidmi (EU strategy on combatting THB 2021-2025), která se soustředí na koordinaci vyšetřování a zároveň klade důraz na ochranu obětí, které v rámci takového trestného činu trpí různými formami vykořisťování. Nejčastěji se jedná o sexuální vykořisťování, nucenou práci a další. Obchodníci s lidmi se obvykle zaměřují na zranitelné oběti jako jsou děti nebo jiné osoby postižené dalšími problémy jako je chudoba či nedostatek vzdělání. Nejčastějšími oběťmi jsou ženy a děti. Celosvětově jsou oběti obchodování s lidmi tvořeny z 51 % dospělými ženami a z dalších 20 % nezletilými dívkami. Z toho plyne i predominance uvedených příčin.⁹³

Obrázek 7: Případy Obchodování s lidmi registrované organizací EUROJUST v letech 2016-2020

⁹³ *Supporting judicial authorities in the fight against Trafficking in Human beings*. Online. EUROJUST. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/2021-10-eurojust-trafficking-in-human-beings-factsheet-en.pdf>. [cit. 2024-02-13].

⁹⁴ *Tamtéž*

95

Obrázek 8: Motivy obchodování s lidmi

Porovnání se zahraniční právní úpravou

Německé právo upravuje obdobnou problematiku v německém trestním zákoníku (Strafgesetzbuch) oddíl 18 Trestné činy proti osobní svobodě v §232 Obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, kde již samotný název zmiňuje jednání ve formě vykořisťování. Tento čin je nejrelevantnější vzhledem k charakteru práce, je ale třeba podotknout, že německý trestní zákoník upravuje v dalších ustanoveních obdobné činy, které bychom mohli podřadit pod obecnější název obchodování s lidmi. Takovými jsou §233 Obchodování s lidmi za účelem vykořisťování pracovní síly, §233 a) Obchodování s lidmi za účelem Podporování obchodu s lidmi, který odpovídá jednání obecně označovanému jako získání, dopravení nebo předání, a přeneseně se může jednat i o § 236 Obchodování s dětmi, který je ale primárně zaměřen na sankcionování zprostředkování nezákonné adopce za úplatu. Dále se budu vzhledem k charakteru práce již věnovat převážně §232, který v některých formách může směřovat právě k účelům nucené prostituce.

Účelem jednání v základní skutkové podstatě tohoto trestného činu je přimět k provozování prostituce nebo k jinému sexuálnímu jednání. Rozdílná je úprava jednání ve vztahu k dětem, kdy takový čin je posuzován jako

⁹⁵ Supporting judicial authorities in the fight against Trafficking in Human beings. Online. EUROJUST. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/2021-10-eurojust-trafficking-in-human-beings-factsheet-en.pdf>. [cit. 2024-02-13].

kvalifikovaná forma dle odstavce 3, není tedy uvedena přímo v základní skutkové podstatě jako je tomu v české úpravě. Stejně tak je vymezeno takové jednání v rámci organizované skupiny nebo právě provozování jednání typického pro obchodování s lidmi živnostenským způsobem. Tato odchylka bude pravděpodobně projevem implementace reglementačního přístupu. V tomto § oproti české úpravě není nijak ošetřeno obchodování s lidmi za účelem odběru tkání, nucené služby v ozbrojených silách, otroctví, nevolnictví či nucené práce. Naopak se ale také zaměřuje na podmínku nedobrovolnosti, která je vyjádřena jako využití tísně nebo bezmocnosti ve vztahu k pobytu v cizí zemi.⁹⁶

Obdobně s českou úpravou je příprava takového činu trestná. Porovnáváme-li sankci tohoto trestného činu s obdobnou českou úpravou, tedy obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku či jiné formy sexuálního zneužívání je v obou případech trest vyjádřen relativně určitě v rozpětí do 10 let. Spodní hranice německého zákona je stanovena na 6 měsíců a českého na 2 roky. Můžeme si tedy všimnout velkého rozpětí a určité volnosti pro samotnou aplikaci.

Litevská republika zaujímá vzhledem k tomuto trestnému činu obdobný postoj. Obchodování s lidmi jako takové upravuje v článku 147 trestního zákoníku Litevské republiky. Jeho obsahem je jednání zahrnující všechny způsoby převodu nebo zadržování osob za použití násilí, hrozby či závislosti v souvislosti s různými druhy vykořisťování jako je prostituce, otroctví nebo výroba pornografie. Obchodování s lidmi za účelem nucených prací včetně prostituce je pak upraveno i v následujícím článku. Trest stanovený z takového jednání je obdobný s českou právní úpravou. Článek 157 pak samostatně upravuje obdobné jednání vztahující se k dětem.⁹⁷

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v Litevské republice z roku 2021 uvádí, že výše trestu je stanovena tímto způsobem, aby odpovídala stejně závažným činům jako je znásilnění. V tomto roce bylo stíháno celkem 40 případů

⁹⁶ Strafgesetzbuch: Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo stav 01. 01. 2014 Online. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4by&tocid=nnptembrgrpxe4by>. [cit. 2023-10-17].

⁹⁷ *Texty zahraničních právních úprav jsou volným překladem autorky vycházejícím z anglického jazyka.*

obchodování s lidmi, což bylo zaznamenáno jako velký nárůst oproti předchozímu roku, kdy se objevilo 24 případů. Zmíněna je také zhoršená problematika vzhledem k postupu těchto trestných činů i do online prostředí a znesnadněné podmínky pro úřady v důsledku pandemie, kdy se soudní řízení konala v online prostředí a narušená byla i schopnost kooperace v mezinárodním prostředí.⁹⁸

5. Úvaha de lege ferenda

Z práce vyplývá, že prostituce přináší bezpečnostní, sociální i zdravotní rizika, a to, jakým způsobem k nim budeme přistupovat, je zásadní pro zajištění určitých standardů. Existuje několik přístupů, které se samy o sobě neprokázaly ideálními, a tak se na některých místech přistoupilo ke kombinaci těchto směrů.

Represe neumožňuje tento jev nijak regulovat ani potlačovat, pouze nastavuje nebezpečné a náročné podmínky pro sexuální pracovníky. Dle zkušeností z historie víme, že kromě toho, že úplně opomíjí ochranu sexuálních pracovníků, nenaplnuje ani zamýšlený účel úpravy, a to potlačení existence prostituce jako takové a provozování nevěstinců, které jsou nadále vedeny pod eufemistickými názvy jako masážní či erotické salony nebo nightcluby.

V současné Evropské společnosti panují převážně myšlenky na návrat k reglementačním přístupům. Reglementace jasně stanovuje hranice a tím by mohla napomoci k odhalování nucené prostituce a usnadnit samotné povolání. Výzkumy v Nizozemí však začaly vykazovat podezřelé aktivity v rámci právní úpravy a v některých případech jsou považovány za legální cestu či alespoň zástěrku pro obchodování s lidmi a další závažnou trestnou činnost. Proto začalo docházet v posledních letech k ústupu i od široce pojaté reglementace. Stejně jako u aboličních přístupů je třeba se zamýšlet především nad řádnou aplikací a interpretací takto stanoveného práva a zaměřit se také na demotivování takového jednání v rozporu s právem. V souvislosti s tímto bývá často namítáno,

⁹⁸ *Human trafficking in Lithuania in 2021. report. Online. US Embassy in Lithuania. Dostupné z: <https://lt.usembassy.gov/lt/prekybos-zmonemis-lietuvoje-2021m-ataskaita/>. [cit. 2024-02-25].*

že by účinným prostředkem mohly být přísné sankce. Z právní a společenskovední nauky obecně ale víme, že tento přístup má často opačné následky, což v tomto případě podporuje fakt, že přísné sankce by mohly prohlubovat již tak náročnou ekonomickou situaci některých pracovníků a tím přispívat k dalšímu páchání. Na druhou stranu, pokud by došlo k jasnému vymezení hranice mezi legální a nelegální prostitucí a takto stíhány by byly především osoby z prostituce kořistící či se dopouštějící závažné trestné činnosti s ní spojené, mohlo by se jednat o účinný nástroj jak demotivovat od tohoto lukrativního byznysu. K potlačení tohoto jevu by mohlo dojít přirozeně, spolu s obecným zlepšením životní úrovně. Bylo by tedy dobré se zaměřit i na nelegislativní aspekty této problematiky.

Správná úprava míří především na "legální" prostituci, nikoliv na nucenou. Důsledkem ve většině případů je pouze přesun prostituce. Jelikož se jedná o samosprávu ve vlastní působnosti, i ta je pouze fakultativní. To že je prostituce omezena na základě geografického určení pak spíše implikuje, že prostituce jako taková problémem není, pouze její viditelnost. Zde bychom ale mohli také namítat, že jde právě o ochranu morálních hodnot ve smyslu ochrany mladistvých a zamezení případnému rozšiřování tohoto jevu. Reglementační přístup by ale mohl poskytnout větší prostor pro pomoc ze strany nevládních organizací a dalších obdobných činností zaměřených právě na ochranu prostituujících osob a poskytl by státu možnost se výrazně zapojovat do obdobné činnosti. Možnost určitého omezení výkonu a stanovení pravidel je pak naopak smyslem této úpravy a mohla by si tedy klást obdobné cíle.

Švédský model se ukázal ne zcela funkční, jelikož z hlediska sexuálních pracovníků postrádá výhody abolicie a prohlubuje nevýhody reglementace. Na druhou stranu cílí na jednu z příčin prostituce, a to poptávku. Otázkou ale je, jestli zásadnější vliv nemá právě sociální a ekonomické postavení, které pracovníky vede k tomuto jednání. Represe jako taková se historicky prokázala za nevhodnou a tento jev jako nevymýtitelný. Mohli bychom tedy debatovat o možnosti uskutečnitelnosti vymýcení poptávky a zda není důležitější ochrana práv a svobod sexuálních pracovníků.

Většina výzkumů se shoduje na nutnosti zapojení samotných prostituujících osob do změny právní úpravy, jejich vzdělávání a informování. Jednoznačně je také třeba klást důraz na příčiny, strukturu a flexibilitu jevu a neopomíjet fakt, že sexuální pracovníci musí být nahlíženi jako oběti, ale i pachatelé. Mějme tedy na mysli, že ideální úprava neexistuje a je třeba si uvědomit jaké zájmy a jakými prostředky je třeba je hájit především a jakým způsobem dát najevo, že jedinec dobrovolná prostituce je za určitých podmínek akceptovatelná.

Na tomto místě by bylo také vhodné se zamyslet nad úpravou §190 Prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte, který je inspirován německou úpravou a byl v českém prostředí zaveden nově. Účel tohoto ustanovení je jednoznačný a chvályhodný, otázkou ale je, jestli není nadbytečný. Je třeba nezapomínat, že trestní právo musí být používáno pouze jako krajní prostředek pro ochranu těch nejdůležitějších zájmů a vzhledem k tomu, že v posledních letech nebyl registrován jediný čin, tak bych se pozastavila také nad aplikací tohoto ustanovení. Otázkou tedy zůstává, jestli by nebylo vhodné ponechat tuto problematiku např. správnímu právu.

Je jasné, že tato problematika není snadno řešitelná, a že každý způsob přináší nějaká negativa. Je tedy třeba si stanovit jakých cílů je nejdůležitější dosáhnout. Dnešní úprava, a i navrhovaná reglementační úprava se zaměřuje spíše na ochranu společnosti před prostitucí než na ochranu sexuálních pracovníků, která je přenechána především do působnosti neziskových organizací. Bylo by tedy na místě více zapojit stát do těchto aktivit a evropské cíle rovnoprávnosti inkorporovat i do této oblasti.

Závěr

Předmětem práce bylo provést průzkum právní úpravy prostituce v České republice a porovnat ho s dalšími možnostmi, které jsou aplikovány v zahraničí. První kapitola práce slouží jako náhled do společenskovešedního kontextu této problematiky a vyplývá z ní, že prostituce je jevem proměnlivým, ale nevymýtitelným, proto shledávám pokusy o represi za nevhodné. Smyslem druhé kapitoly bylo představit jednotlivé přístupy a seznámit s úpravou v dalších státech. K dnešnímu dni zaujímá Česká republika aboliční přístup k prostituci. Jako taková není zakázána, ale ani právně upravena. Trestní právo upravuje závažnou činnost spojenou s prostitucí a prostřednictvím práva správního pak může být prostituce určitým způsobem omezována na území a v působnosti jednotlivých obcí. Tato úprava bývá některými nazývána nečinností a bývá kritizována. Opomíjí ochranu prostituujících stejně tak jako společnosti. Na druhou stranu ale neprohlubuje negativní vlivy představené v ostatních přístupech a netlačí sexuální pracovníky k nelegálnímu výkonu.

Zaměříme-li se na závažnou trestnou činnost spojenou s tímto jevem, která byla popsána ve čtvrté kapitole, jako je obchodování s lidmi v kontextu Evropských států, je možné konstatovat, že se ČR nachází v průměru. Oproti Spolkové Republice Německo jsou počty obětí obchodování s lidmi na 100 000 obyvatel výrazně nižší, v porovnání se Švédským královstvím jsou obdobné.⁹⁹ Jelikož se jedná o jevy přeshraničního charakteru, bylo by vhodné zaujmout na území obdobnou a kompatibilní úpravu, která by umožňovala mezinárodní spolupráci při potírání těchto činů.

Byla popsána stávající situace a aktuální trend, jímž je přístup reglementační. Pro Českou republiku je ale zatím v rozporu s mezinárodními závazky v podobě tzv. Newyorské úmluvy, kterou by bylo třeba nejdříve vypovědět.

⁹⁹ Trafficking in human beings. Online. *Eurostat*. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3888793/5856833/KS-RA-13-005-EN.PDF/a6ba08bb-c80d-47d9-a043-ce538f71fa65?t=1414780383000>. [cit. 2024-03-09].

Seznam použité literatury

Monografie:

- BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné Zvláštní část*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6.
- KAPR, Jaroslav a kol. *Sociální deviace, sociologie nemoci a medicíny*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd, 1994
- ŠÍDOVÁ, Lucie a kol. *Ze sexbyznysu na trh práce. Přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce*. 1. vyd. Praha: Sportpropag a.s., 2013.
- URBAN, Lukáš. *Sociologie: Klíčová témata a pojmy*. 2. vydání. Praha: Grada, 2022. ISBN 9788027130566.

Učebnice:

- FRANTIŠEK, Novotný. *Trestní právo hmotné*. 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-651-4.
- GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5. vydání. Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné Obecná část Zvláštní část*. 5. vydání. Praha 2: Leges. ISBN 978-80-7502-120-5.
- KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005.
- MALINOVÁ, Hana. *Sociální patologie II*. Praha, 1982.
- URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Jan BAJURA. *Sociální deviace*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-397-1.

Komentářová literatura:

- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník I.: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 3259122856.

- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II.: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 9788074004285.

Časopisecké články:

- CEJP, Martin, KARABEC, Zdeněk a SCHEINOST, Miroslav. Obchodování s lidmi – naléhavý celosvětový problém. *Kriminalistika*, 2006, roč. 39, č. 3
- CHMELÍK, Jan. Historie prostituce. *Karlovarská právní revue*. 2010, 6(1), 39-46.
- CHMELÍK, Jan. Prostituce, její charakteristika, historie a právní aspekty. *Kriminalistický sborník*. 2003, 47(2), 59-63.
- CHROMÝ, Jakub. Nejstarší řemeslo v novém trestním zákoníku (k trestnímu činu provozování prostituce ohrožující mravní vývoj dětí v širších právních souvislostech). *Trestní právo*. 2011, 15(3), 18-25.
- CHROMÝ, Jakub. Trestněprávní aspekty prostituce v České republice. *Státní zastupitelství*. 2009, 7(9), 38-40.
- VANTUCH, Pavel. K trestným činům proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti v novém trestním zákoníku. *Právní rádce: měsíčník Hospodářských novin*. 2010, 18(12), příloha 1-13.

Legislativa:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Ústava České republiky
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 40/2009 SB., trestní zákoník
- Zákon č. 241/1992 Sb., o potírání pohlavních nemocí
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- Zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Zahraniční legislativa dostupná online:

- Act no 2016-444 Aiming to Strengthen the Fight Against the Prostitution System and to Assist Prostituted Persons. Online. *CAP International*. 2016. Dostupné z: <https://prostitution.procon.org/wp-content/uploads/sites/50/france2016-444.pdf>. [cit. 2024-02-11].
- French Penal Code. Online. Dostupné z: https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/french_penal_code_33.pdf. [cit. 2024-02-11].
- Gesetz zur Regelung der Rechtsverhältnisse der Prostituierten (ProstG). Online. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/prostg/index.html>. [cit. 2024-02-16].
- *Landesrecht konsolidiert Wien: Gesamte Rechtsvorschrift für Wiener Prostitutionsgesetz 2011, Fassung vom 13.02.2024*. Online. Rechtsinformationssystem des Bundes. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrW&Gesetzesnummer=20000170Landesrecht konsolidiert Wien: Gesamte Rechtsvorschrift für Wiener Prostitutionsgesetz 2011, Fassung vom 13.02.2024>. [cit. 2024-02-13].
- *Republic of Lithuania Criminal Code: Trestní zákoník Litevské republiky*. Online. TAD. Dostupné z: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=rivwzvvpvg&documentId=a84fa232877611e5bca4ce385a9b7048&category=TAD>. [cit. 2024-02-06].
- Strafgesetzbuch: Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo stav 01. 01. 2014 Online. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4by&tocid=nnptembrgrpxe4by>. [cit. 2023-10-17].
- *(1962:700) The Swedish Criminal Code*. Online. Dostupné z: <https://www.government.se/contentassets/7a2dcae0787e465e9a2431554b5eab03/the-swedish-criminal-code.pdf>. [cit. 2024-02-06].

Mezinárodní dokumenty dostupné online:

- Rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003 o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii. Online. EUR-Lex. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/combating-the-sexual-exploitation-of-children-and-child-pornography.html>. [cit. 2024-03-04].
- *Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání*. Online. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168046e1e9>. [cit. 2024-03-04].
- *Všeobecná deklarace lidských práv*. Online. Dostupné z: [http://www.lidskaprava.cz/uploads/03 dokumenty/04 uvod/00 V DLP UDHR-.pdf](http://www.lidskaprava.cz/uploads/03_dokumenty/04_uvod/00_V_DLP_UDHR-.pdf). [cit. 2024-03-04].

Judikatura:

- Nález Ústavního soudu ze dne 8.3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/2004 (č. 44/44 SbNU)
- Nález Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 10/2006
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 14. 4. 1977, sp. zn. 11 Tz 17/77 (uveřejněný pod č. 11/1978)
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. července 1985, sp. zn. 11 To 51/85 (uveřejněný pod č. 45/1986)
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23. 11. 1979, sp. zn. 6 Tz 62/79 (uveřejněný pod č. 23/1980)
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 5. 1995, sp. zn. 1 Tz 6/95
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 8. 1994, sp. zn. 4 To 518/94 (uveřejněný pod č. 22/1995)
- Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 5. 1998, sp. zn. 9 To 136/98 (uveřejněný pod č. 65/1999 sb. rozh.)
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2021, sp. zn. 4 Tdo 1264/2020 (uveřejněný pod č. 62/2010-T)

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 7. 2009, sp. zn. 7 Tdo 780/2009.
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 5. 2011, sp. zn. 6 To 26/2001 (uveřejněný pod č. 24/2012)

Webové stránky a elektronické zdroje:

- Countries and Their Prostitution Policies. *ProCorn.org*. Online. Dostupné z: <https://prostitution.procon.org/countries-and-their-prostitution-policies/#greece> [cit. 2023-10-17].
- Jak je to s legalizací příjmů ze sexuálních a erotických služeb. *Rozkoš bez rizika*. Online. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/sexbyznys/#legalizace>. [cit. 2023-10-17].
- LINHART, Jiří. Online. Sociologická encyklopedie. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Bellum_omnium_contra_omnes. [cit. 2024-01-25].
- Prostituce a obecně závazné vyhlášky obcí. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY*. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-a-obecne-zavazne-vyhlasky-obci.aspx> [cit. 2023-10-21].
- STEHLER, Dr. Mathias. *Průvodce pro sexuální pracovnice a pracovníky v Drážďanech*. Online. In :. Dresden: Hlavní zemské město Drážďany Dostupné z: https://www.dresden.de/media/pdf/gesundheit/GF/Wegweiser_tschechisch.pdf. [cit. 2023-10-17].
- *Supporting judicial authorities in the fight against Trafficking in Human beings*. Online. EUROJUST. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/2021-10-eurojust-trafficking-in-human-beings-factsheet-en.pdf>. [cit. 2024-02-13].
- The Status of Sex Work Laws by Country 2016. *Chartsbin*. Online Dostupné z: <http://chartsbin.com/view/43108>. [cit. 2023-10-17].
- TETOUROVÁ, Eva. Provázanost Úmluvy o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob s ostatními mezinárodněprávními

nástroji – mohou ji nahradit? Online. Dostupné

z: <https://www.piratskelisty.cz/upload/3019.pdf>. [cit. 2024-01-21]

- *United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto*. Online. United Nations. Dostupné z: <https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html>. [cit. 2024-03-04].
- *Výroční zpráva R-R 2022*. Online. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/wp-content/uploads/2023/06/Vyrocní-zpráva-2022.pdf>. [cit. 2024-02-12].

Ostatní:

- EKBERG, Gunilla. The Swedish Law That Prohibits the Purchase of Sexual Services: Best Practices for Prevention of Prostitution and Trafficking in Human Beings. *Violence against women*. Online. Dostupné z: https://www.womenlobby.org/IMG/pdf/ekberg_articlevaw_updated0504271.pdf. [cit. 2023-10-21].
- Human trafficking in Lithuania in 2021. report. Online. US Embassy in Lithuania. Dostupné z: <https://lt.usembassy.gov/lt/prekybos-zmonemis-lietuvoje-2021m-ataskaita/>. [cit. 2024-02-25].
- *Regulace prostituce v EU: její přeshraniční důsledky a dopad na genderovou rovnost a práva žen*. Online. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0328_CS.pdf. [cit. 2024-03-04].
- Sněmovní tisk: Důvodová zpráva návrhu zákona o regulaci prostituce. Online. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/2021-10-eurojust-trafficking-in-human-beings-factsheet-en.pdf>. [cit. 2024-02-13].
- Stanovisko vlády k návrhu zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů. Online. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY*. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93072>. [cit. 2024-02-29].

- *Teze k regulaci poskytování sexuálních služeb za úplatu*. Online. Pirátská strana. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/jak-pirati-pracuji/pirati-chteji-regulovat-prostituci/>. [cit. 2024-02-29].
- Trafficking in human beings. Online. *Eurostat*. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3888793/5856833/KS-RA-13-005-EN.PDF.pdf/a6ba08bb-c80d-47d9-a043-ce538f71fa65?t=1414780383000>. [cit. 2024-03-09].
- Usnesení vlády České republiky ze dne 16. 11. 1994, č. 644. Online. Dostupné z: https://kormoran.odok.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/5B8BCC6DC1F1A8DEC12571B6006C3EED. [cit. 2024-02-29].

Seznam obrázků

Obrázek 1: Příčiny nepříznivé sociální situace klientů R-R	11
Obrázek 2: Místo výkonu prostituce klientů R-R	12
Obrázek 3: Věkové zastoupení klientů R-R a zastoupení národnostních minorit	14
Obrázek 4: Statistická data ze sedmdesátých let zobrazující počty podezřelých z trestného činu příživnictví.....	20
Obrázek 5: Ilustrační rozložení právní úpravy prostituce v Evropě	21
Obrázek 6: Příklad mapy k prostituci vyloučených lokalit v Drážďanech.....	27
Obrázek 8: Případy Obchodování s lidmi registrované organizací EUROJUST v letech 2016-2020	58
Obrázek 9: Motivy obchodování s lidmi.....	59

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Počet objasněných případů Kuplířství a z toho spácháno recidivisty	46
Tabulka 2: Pravomocně odsouzené osoby za obchodování s lidmi	54
Tabulka 3: Oběti trestného činu obchodování s lidmi v letech 2016-2019.....	56
Tabulka 4: Počet zjištěných trestných činů obchodování s lidmi a z toho spácháno v organizované skupině	57

Seznam zkratk

HDP	Hrubý domácí produkt
TZ	Trestní zákoník
PO	Právnícká osoba
WPG	Wiener Prostitutionsgesetz
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
ČR	Česká republika
R-R	Nezisková organizace Rozkoš bez rizika
ČSR	Československá republika